

Orpana

1 / 2015

Orpana

Tampereen seudun sukututkimusseura ry:n jäsenlehti
nro 1/2015 | vuodesta 1979 nro 81 | julkaisupäivä 16.1.2015

Toimitus	Johanna Kurela
Taitto	Tuula Äyräväinen
Painatus	Tammerprint Oy, Tampere
ISSN	0359-128X
Seuran osoite	Tampereen seudun sukututkimusseura ry Mustoontie 174, 36120 Suinula
Seuran laskutusosoite	Tampereen seudun sukututkimusseura ry Maisterinkatu 12, 33720 Tampere
Seuran tiliyhteys	FI03 1146 3007 2090 98 NDEAFIHH
Seuran www-osoite	www.tamsuku.fi
Sähköpostiosoitteet	seura@tamsuku.fi Hallituksen jäsenten ja toimihenkilöiden sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@tamsuku.fi

Hallitus ja toimihenkilöt

Tarkista ajan tasalla olevat yhteystiedot osoitteesta www.tamsuku.fi.

Puheenjohtaja	Raine Raitio p. 044 553 6863 raine.raitio@tamsuku.fi
Varapuheenjohtaja, ohjelma-asiat	Tiina Miettinen p. 03 344 4599 tiina.miettinen@tamsuku.fi
Kokousihteeri	Sara Lundén p. 050 561 4920 sara.lunden@tamsuku.fi
Jäsensihteeri	Aila Mäki p. 040 760 1527 aila.maki@tamsuku.fi
Laskujen maksaminen	Liisa Janka p. 050 595 1855 liisa.janka@tamsuku.fi
Retket	Marja Pärrä p. 040 583 2208 marja.parri@tamsuku.fi
Webmaster	Heikki Nurmi p. 044 016 0652 heikki.nurmi@tamsuku.fi
Orpanan toimittaja	Johanna Kurela p. 040 755 1767 johanna.kurela@tamsuku.fi
Julkaisujen ja muun materiaalin tilaukset	Jorma Lappalainen jorma.lappalainen@tamsuku.fi Tuotteita myydään esitelmäilloissa ja Sampolan sukututkimuspäivänä. Niitä voi tilata myös sähköpostitse.
Kirjastonhoitaja	Marja-Leena Kuusi Tavattavissa Mäkelän kabinetissa kirjaston aukioloaikoina.

Seuraava Orpana ilmestyy 1.9.2015.

Siihen tarkoitettujen artikkeleiden on oltava perillä viimeistään 1.8.2015.
Orpanan kirjoittajat vastaavat itse tekstiensä sisällöstä ja kuvien käyttöluvista.

Kuva Heikki Nurmela

Miltä esivanhempamme näyttivät?

Viime syksyn aikana olemme perehtyneet muun muassa vanhoihin käsialoihin. Myös tämänkertainen Orpana jatkaa samoilla linjoilla tarjoten lisää purtavaa vanhojen tekstien parissa ahkeroiville.

Sukututkimuksen uranuurtajiin kuuluva kirjailija ja teatterimies Jalmari Finne saa myös lehdessämme huomiota, sillä hänen syntymästään tuli viime vuonna kuluneeksi 140 vuotta. Finne tunnettiin erityisen taitavana käsialatutkijana ja hänen taitojaan käytettiin aikanaan myös rikosten selvittämiseen.

Finne ehti luoda uransa aikana mammuttimaisen määrän sukututkimuksia. Muutamista virheistä ja kömmähdyksistä huolimatta sukututkijat pitävät niitä melko luotettavina.

Ratkaisevaa ei ole kuitenkaan se, kuinka paljon nimiä saamme kerättyä, vaan se mitä näistä ihmisistä olemme saaneet selville. Sukututkimuksen pitäisi olla muutakin kuin päivämääriä ja nimiä. Sukukirjojen lukijat odottavat, että voisimme myös paljastaa jotain tutkimiemme henkilöiden arkisesta elämästä. Eräs tällainen asia on pukeutuminen ja kysymys siitä, miltä esi-isämme ja -äitimme näyttivät.

Tämänvuotisen sukututkimuspäivämme teemaksi onkin valittu entisajan vaatetus. Tapahtuman otsikkona on ”Kurkistuksia esivanhempien vaatekaappiin”.

Vaatteet kertovat aina omasta aikakaudestaan ja sen muoti-ilmiöistä sekä vallitsevasta kulttuurista. Vaatteet eivät ole pelkästään suoja erilaisia säitä vastaan vaan niillä pyritään myös viestittämään monin eri tavoin. Esimerkiksi poliisin virkapuku kertoo kantajansa ammatin.

Pukeutuminen kertoo kantajansa statuksesta: yhteiskunnallisesta asemasta, ammatista tai virasta, toisinaan myös harrastuksista sekä vallasta ja taloudellisesta asemasta.

Niin menneisyydessä kuin nykyisinkin pukeutumisessa näkyvät muodin ohella yhteiskunnallinen ajattelu ja moraalisäännöt. Siihen voi sisältyä myös uskonnollinen tai jokin muu viesti. Pukeutuminen voi olla paljastavaa tai peittävää, arkista tai huomiota herättävää. Nykyisin vaatetuksessamme näkyvät myös teollistuminen ja yhteiskunnan vaurastuminen.

Katselkaamme siis tarkemmin ja uusin silmin vanhoja maalauksia, valokuvia ja perunkirjoja.

Kannen kuvassa uimapukumuotia 1900-luvun alusta.
Kuva Raine Raition kokoelmista.

Koukeroiden kertomaa 2

TIINA MIETTINEN

1600-luvun käsialat

Viime vuonna alkanut Koukeroiden kertomaa -käsialasarja jatkuu! Tällä kertaa perehdymme 1600-luvun käsialoihin. Tutustu kotona etukäteen oheisiin tekstinäytteisiin ja tule mukaan jäseniltään 24.3.2015, jolloin Tiina Miettisen johdolla käydään läpi 1600-luvun käsialan erityispiirteitä sekä aikakauden asiakirjalähteitä.

Muista ottaa Orpana mukaan!

Tekstit julkaistaan seuraavassa Orpanassa käännettynä ja kommentoituna.

Tehtävä 1.

Bemene Quacsters Hemman	
Borchala	Tia pallas bbs, Gung Binnousson, skallbor gult. 2
Dikois	iliet Niceson, allaisa gult. 2
	Jodan allatzen, Gostan gult. 2
	allat allifreeson Gostan gult. Brida S. 3
Amusad	Olof allatzen, Brida S. Gostan allig, Lisa gult. 1
Lielar	Anders Sigfridsson, allifree Son, skallbor S. S. Lisa Linnar S. 1
	Rinsson and skallbor gult. 2
Prybret till Liffstjeds	
Sak Carl Sigfridsson Enckes	
Färöila	Erind Gostan, skallbor S. Sofan S. skallbor piga. 1
	Sigfridsson Andersson, allaisa S. Lisa and Karin S. 1
Härnäsle	S. Anna Leid: allat S. allaisa and Anna pigan. 1
Lielar	S. Margata Linnar S. Binnou and allat S. skallbor p. 1
	allaisa Sigfrid S. and Brida S. S. 2
Prälse och Skotiövinge Besluts	
Sak Svref Arfwed Skittenberges	
Borchala	Göning allentzen, Aguit gult. Gostan Son, Karin gult. 1
	Wimling Wansson, skallbor S. 2
	allat allatzen, Sofan Son, allaisa gult. Enega S. S. Lisa and. 5
	Binnou allifreeson, Gostan S. allaisa S. Anna piga. 1
	Sönan Erindson, Brida S. Brida S. 3

1167.

Fordeboot för Öfre Salagündens Öfre
Pro Anno 1663.

Stenfall.
Hatten
Höf.
Höfman.

Bänflatt

Birkala Kochn.

Härmälä.

1 1 $\frac{1}{2}$ 6 12 - Babriell Carlsson
Häutäur

Bruingar - 2:31:20.

B Bruingar - :17: 8.

- 1 $\frac{1}{2}$ 9 $\frac{1}{2}$ Opaumäl - 2:29:14 $\frac{3}{5}$

- 1 $\frac{1}{2}$ 9 $\frac{1}{2}$ Gafra - :11:16 $\frac{4}{5}$

- 13 $\frac{1}{2}$ Omo - 1:1:19 $\frac{1}{5}$

- 1 $\frac{1}{2}$ 19 $\frac{1}{2}$ Riott - 1:14:19 $\frac{1}{5}$

- 1 $\frac{1}{2}$ 84. Saar - :26: -

- 3 $\frac{1}{2}$ 84. Gao - 3: 8: -

- 3 $\frac{1}{2}$ 84. Jagwäcker - :19:12.

14 - 13 $\frac{3}{5}$

Pardoila.

1 $\frac{1}{2}$ 2 - - Mingoel Mingoelsson
Häutäur

Bruingar - 1:2: 8.

B Bruingar - :5: 8.

- 12 $\frac{1}{2}$ Opaumäl - :28:19 $\frac{1}{5}$

- 3 $\frac{1}{2}$ Gafra - :3:14 $\frac{2}{5}$

- 4 $\frac{1}{2}$ Omo - :10: 9 $\frac{3}{5}$

- 12 $\frac{1}{2}$ Riott - :14: 9 $\frac{3}{5}$

- $\frac{1}{3}$ 84. Saar - :8: -

- 1 $\frac{1}{2}$ 84. Gao - 1: - : -

- 1 84. Jagwäcker - :6: -

4 14 20 $\frac{4}{5}$

1 $\frac{1}{2}$ 2 - - Mingoel Jacobsson ibidem

4 14 20 $\frac{4}{5}$

62 Den 3. Septembris
Geförte Hoff Carl Dijkfand
Boub affordelung
Bommit hie fin
Siftiges.

Oplagum hie 1666.

Herrasväkeä ja kivinavettoja

Kuvakertomus Ylöjärven
retkeltä 4.10.2014

TEKSTI JOHANNA KURELA KUVAT MARJA PÄRRI

Ylöjärvi on Tampereen luoteinen raja-naapuri. Naapurissa olisi helppo käydä, mutta Tampereen seudun sukututkimusseura teki vasta syksyllä 2014 eli 35 vuotta perustamisensa jälkeen ensimmäisen varsinaisen retkensä Ylöjärvelle.

Retki oli antoisa. Myös Ylöjärveltä kotoisin olevat saivat pitkän retkipäivän aikana uutta tietoa, kun oppaamme Torbjörn Nikus kertoi Ylöjärven, sen talojen ja sukujen historiasta. Päivän aikana kyliä kiertäessä kuultiin niin ylhäisempien kuin tavallisempien ylöjärveläisten elämästä ja nähtiin komeita kartanoita, pieniä pirttejä, suuria kivinavettoja, hyvinhoidettuja peltoja sekä satumaisen sammaleisia metsiä.

Ylöjärvi

Ylöjärven maalaiskunta perustettiin 1865. Kunta muutettiin kaupungiksi vuoden 2004 alusta. Kuntaliitokset kasvattivat Ylöjärveä, kun siihen liitettiin vuonna 2007 Viljakkala ja vuonna 2009 Kuru. Nykyään Ylöjärvellä asuu noin 32 000 asukasta.

Ihmisten lisäksi kaupungissa asuu runsaasti hevosia. Ylöjärvi vetäähin täysin vertoja hevosistaan tunnetulle Ypäjälle. Tarkkoja tilastoja ei ole olemassa, mutta Ylöjärvellä arvioidaan olevan yli 800 hevosta.

Ylöjärven vaakuna on ollut käytössä vuodesta 1954. Vaakunan haaruristi viittaa sekä paikkakunnan nimen alkukirjaimeen että sen keskustan tienhaaraan. Risti puolestaan kuvastaa Ylöjärven kirkkoa ja sen keskeistä sijaintia näiden kolmen tien risteyksessä.

Ylisen kartano

Vaahteroiden keltaiset lehdet valaisivat syyssumuista Ylisen kartanopuistoa. Puistoa alettiin rakentaa 1920-luvulla samaan aikaan kun Ylisen rakennuskantaa uusittiin.

Vuonna 1928 valmistunut klassisista tyyliä oleva päärakennus on insinööri Sommersin rakennuttama. Se samoin kuin renkitupa ja entinen viljamakasiini olivat arkkitehti Bertel Strömmerin suunnittelemia.

Ylisen massiivinen viljamakasiini muutettiin vuonna 1963 kirkoksi. Sen katonharjalla oleva ukkosenjohdattimen pallo on päällystetty kullalla. Kirkonkellona on Sommersin perikunnan lahjoittama Ylisen

kartanon vanha ruokakello. Kappelissa on ollut vuodesta 2008 lähtien kivimosaiikkitaiteilija Ritva Luukkasen valmistama alttaritaulu Karitsat.

Sommersin suku myi Ylisen kartanon Tampereen kaupungille. Alueella toimii nykyään Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kehitysvammaisille erilaisia palveluja tarjoava Ylisen hoiva- ja kuntoutuspalvelut.

Pohjankylän Pietilä

Pohjankylän Pietilä on yhdistetty Viinikan ja Pietilän tiloista. Tilan nykyinen isäntäsuku on lähtöisin Kurun Toikosta, mistä Antti Toikko-nen muutti 1860-luvulla Ylöjärvelle.

Tilan uusrenessanssityylinen päärakennus on vuodelta 1895 ja kaksikerroksinen pitkä talli vuodelta 1892. Tilan komea kivinen karjasuoja on samoin 1900-luvun taitteesta.

Pietilässä kuvattiin 1980-luvun alussa Matti Kassilan ohjaama, Hella Wuolijoen näytelmiin perustuva Niskavuori-elokuva (1984), jonka päärooleissa olivat mm. Rauni Luoma, Satu Silvo ja Esko Salminen.

Vikelän tuulimylly

Ylöjärven Taivalpohjassa Kuljun tiellä on yksi paikkakunnan hienoimmista nähtävyyksistä: vuodelta 1838 oleva Vikelän tuulimylly. Sen luona vietetään vuosittain kotiseutujuhlaa. Tuulimylly on kuvattuna myös ensimmäisessä ylöjärveläisaiheisessa postimerkissä.

Vikelän tuulimylly on malliltaan ns. harakkamylly, jossa tuulen suuntaan käännetään ainoastaan tuulimyllyn yläosaa. Suomessa yleisempiä ovat olleet varvasmyllyt, joissa tuulen suuntaan on käännetty koko rakennusta.

Heikkilän vanha pirtti

Heikkilän vanha pirtti Ylöjärven Kuljussa on kaupungin vanhimpia rakennuksia: tutkimuksen mukaan talon vanhin osa on vuodelta 1796. Rakennus toimii nykyään kotimuseona, joka on sopimuksesta avoinna kävijöille.

Pirtin kunnostus museoksi alkoi vähitellen. 1970-luvun lopulla Sirpa Heikkilä muutti miehensä kotitalalle, jonka pihapiirissä oli Heikkilän vanha pirtti. Pirtti oli ollut Sirpa Heikkilän apen kotitalo, joka vuosikymmenten saatossa oli jäänyt tyhjilleen ja muuttunut varastoksi.

2000-luvun alkupuolella Heikkilät alkoivat siivota pirtin ympäristöä ja romahtamisen partaalla ollutta talovanhusta. Pirtille perustettiin perinneyhdistys vuonna 2003. Museoviraston avustuksella rakennusta ryhdyttiin kunnostamaan: hirssiä vaihdettiin, katto korjattiin, ikkunoita kunnostettiin ja seiniä oioitiin ja tuettiin. Tukipölkkyillä saatiin vedettyä seinää kasaan jopa 40 senttiä. Rakennukset tukipuut pultattiin talon ulkoseiniin. Yhdeltä kulmaltaan talo on yhä vanhan irtolohkareista pinotun pylvään varassa.

Ylöjärvi-Seuran naistoimikunta nimesi vuonna 2014 Sirpa Heikkilän ”Räikän fröökynäksi”. Kunnianimitys on annettu vuodesta 1984 lähtien ylöjärveläisnaiselle, joka on erityisesti kunnostautunut paikallisen kulttuurin ja henkisen kasvun edistämisessä.

Lämmittämätön pirtti oli sisustettu tunnelmallisesti vanhalla esineistöllä. Pirtissä seurueelle oli katettuna aamupäiväkahvit, joita Sirpa Heikkilä emännöi perinneasussaan. Tarjolla ollut maustekakku, ainoana valaistuksena olleet kynttilät sekä katossa roikkunut taidokas himmeli toivat jo ensimmäiset aavistukset joulun tunnelmasta.

Pölkkylä

Pölkkylä on kahden maineikkaan arkkitehdin, Lars Sonckin ja Birger Federleyn, Oskar Rosenlewille suunnittelema huvila, joka valmistui Tampereelle Pispalan haulitornin lähellä olevaan Pölkkylänniemeeseen vuonna 1900. Karelianismia edustava, arkkitehtonisesti korkeatasoinen huvila suunniteltiin kokonaistaide-teokseksi. Federley oli suunnitellut päätäiloihin myös huonekalut, valaisimet ja tulisijat, mutta niitä ei koskaan toteutettu.

Talo oli yhdentoista vuoden ajan Rosenlewin perheen käytössä, minkä jälkeen se siirtyi Rosenlew-yhtymän haltuun metsäpiiripäälliköiden virka-asunnoksi. Talo tyhjeni vuonna 1963, kun se oli jäämässä suunnitteilla olevien Paasikiventien ja Kekkosen tien alle.

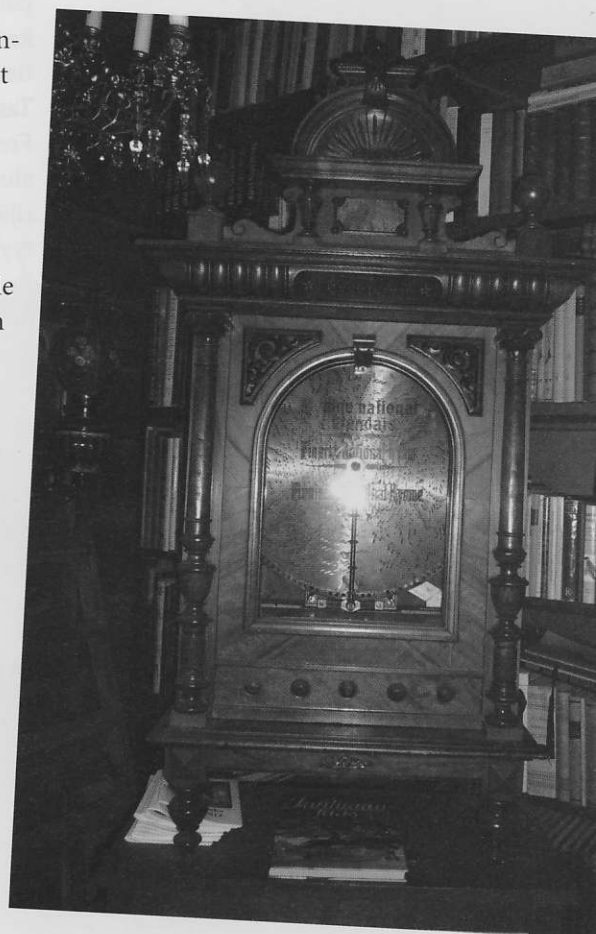
Heikki Björkbom kävi useiden vuosien ajan Rosenlew-yhtiöiden kanssa kauppaa rytkökunnossa olevasta huvilasta, missä majaili laitapuolen kulkijoita. Lopulta Björkbom sai talon omistukseensa. Vuonna 1976 huvila purettiin ja sen osat siirrettiin Länsi-Teiskoon, missä rakennus koottiin hitaasti ja huolellisesti uudelleen. 2010-luvulla

talossa on tehty kattoremonttia, jonka yhteydessä vanhat kattokoristeet uusitaan.

Antiikkikauppiaana toiminut Björkbom on vuosikymmenien ajan pyrkinyt hankkimaan taloon sen arvon mukaiset huonekalut. Onnekas sattuma on tuonut hänelle mm. Eliel Saarisen suunnitteleman kansallisromanttista tyyliä olevan kaluston. Talon tulisijat on rakennettu samanlaisiksi, mitä on samoihin aikoihin rakennetussa kuvanveistäjä Emil Wikströmin ateljeekodissa Sääksmäen Visavuorella.

Pölkkylässä on myös monenlaisia antiikkiesineitä, joista yksi mielenkiintoisimmista oli mm. Maamme-laulua soittava polyfoninen soitto-asi.

Pölkkylä avattiin yleisöryhmille vuonna 2003. Kymmenen vuoden aikana Pölkkylässä on käynyt jo yli 10.000 kävijää.

Villa Näsirinne

Ylöjärven kaunis luonto ja Tampereen läheisyys ovat houkutelleet paikkakunnalle runsaasti kesäasukkaita jo 1900-luvun alkupuolelta lähtien. Tukholmalaissyntyinen mutta Tampereella toiminut apteekkari Fredrik Borg rakennutti 1900-luvun alussa Ylöjärven Antaverkkaan Näsijärven jylhiin maisemiin jugendtyylisen edustushuvilan. Apteekkari Borgin jälkeen Näsirinteen huvilan omistajia olivat leipuri Lindeman ja Finlaysonin yli-insinööri Nordman.

Nordman myi huvilan vuonna 1953 Naisten Voimisteluopistosäätiölle. Säätiön tavoitteena oli luoda vastaavanlainen naisvoimistelulle pyhitetty paikka kuin mitä Varala oli Tampereen Pyynikillä. Huvilaa muu-

tettiin voimisteluopiston tarpeita paremmin vastaavaksi: vuonna 1956 valmistui ensimmäinen huvilalle vievä maantie, talon laajennusosa sekä huvilan lasikuisti. Myöhempinä vuosina rakennettiin alueelle sauna-, pesu- ja pyykinhuone, runsaasti majoitustiloja sekä voimistelusalii.

Näsirinteessä toimi voimisteluopisto vuoteen 1983 asti, jolloin alue myytiin ylöjärveläiselle Ylö-tehtaille edustuskäyttöön. Vuonna 1993 alue vaihtoi jälleen omistajaa. Uusi omistaja vuokrasi alueen matkailupalveluyrittäjälle, joka nykyään järjestää huvilassa tilaustapahtumia. Valoisa, korkealla kalliolla oleva huvila huikene Näsijärven-maisemineen onkin suosittu mm. hääjuhlapaikkana.

Ylöjärven kirkko

Ylöjärvi kuului alkujaan Suur-Pirkkalaan, ja sen asukkaat kävivät Pirkkalan kirkossa. Pitkä kirkkomatka helpottui, kun Harjun kappeliseurakunta perustettiin ja vuonna 1639 valmistui kirkko Tohlopin kylään, nykyiseen Tampereen Epilään. Ylöjärveläiset kulkivat Harjun kirkolle vesitse. Epilänharjulla on yhä jäänteitä Näsijärven rannasta kappelille kulkeneesta

muinaispolusta, ”ruumiinpuntarista”, jota pitkin vainajat kannettiin kirkolle siunattavaksi.

Ylöjärven eli Peräseurakunnan kappeliseurakunta perustettiin vuonna 1779 eli samana vuonna

kuin Tampereen kaupunki perustettiin. Seurakunta itsenäistyi 1899.

Ylöjärven ensimmäinen oma kirkko valmistui 1781. Se tuhoutui kuitenkin heinäkuussa 1842 salaman sytyttämässä tulipalossa. Muutaman vuoden ajan ylöjärveläiset riitelivät siitä, mihin uusi kirkko pitäisi rakentaa, mutta päätyivät lopulta rakentamaan sen entiselle paikalle. Nykyinen uusklassistista tyyliä edustava keltaiseksi maalattu kirkko vihittiin käyttöön 1850. Kirkon suunnitteli intendentinkonttorin konduktööri A. F. Granstedt, joka kuoli vuotta ennen kirkon valmistumista.

Vuonna 1864 rakennettiin kirkon ja hautausmaan ympärille aita, jonka kivet lahjoitti Räikän talon isäntä. Talolliset kiinnittivät aitaan omat hevosrenkaansa, jotka ovat yhä jäljellä. Hautausmaan portin tuntumassa on

vanha aurinkokello, jossa lukee ”aika on lyhyt, aika on ikuinen”.

Kirkko ja sen läheisyydessä oleva vanha Räikän talo muodostavat merkittävän kulttuurikonaisuuden. Tämä näkymä oli vaarassa 1970-luvulla, jolloin suunniteltiin Räikän kartanon purkamista kunnanviraston tieltä. Kirjailija Kirsi Kunnaksen johtaman Pirkanmaan perinnepoliittisen yhdistyksen pitkän ja sitkeän toiminnan ansiosta yleinen huomio kiinnittyi kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin kohteisiin, ja Räikän talo saatiin pelastettua.

Pikku-Ahvenisto

Ylöjärven keskustan lähellä on Ylöjärvenharjulla kulkeva Pikku-Ahveniston 1,5 kilometriä pitkä luontopolku. Reitti kulkee Pikku-Ahveniston talon tuntumassa samannimisen järven rannalla.

Talon rakennutti perheensä kodiksi ylöjärveläissyntyinen agronomi Antti Penjami Mäkikylä (ent. A. B. Mäkkylä, 1873–1918), joka toimi virkatalojen tarkastajana. Arkkitehti Paavo Uotilan piirtämä jugendtyylinen rakennus valmistui vuonna 1906. Muutamaa vuotta myöhemmin valmistui arkkitehti Wivi Lönnin suunnittelema talon laajennusosa. Talon sisustukseen ja kalusteiden suunnitteluun vaikutti merkittävästi Mäkikylän läheinen ystävä, Hämeen museon intendentinä tuolloin toiminut taidemaalari Gabriel Engberg.

Pientä maatilaa ja kaunista huvilaa hoiti pääasiassa agronomin vaimo

Selma Mäkikylä, kun agronomi itse joutui virkansa takia olemaan paljon poissa kotoa. Tilan metsiin istutettiin pihta- ja lehtikuusua ja päärakennuksen viereen rakennettiin komea luonnonkivipengerry.

Mäkikylän perhe vietti talossa vilkasta seuralämää. Näyttelijät, muusikot ja yhteiskunnan vaikuttajat vierailivat perheen luona. Monissa hankkeissa mukana ollut A. P. Mäkikylä tunnettiin hyväntekijänä, joka auttoi erilaisia yhteisöjä sekä säätyyn ja arvoon katsomatta yksityisiä henkilöitä. Hän sai surmansa kansalais-sodan jälkiselvittelyjen yhteydessä 8.4.1918.

Pikku-Ahvenisto on nykyään Ylöjärven kaupungin hallussa. Talo on vuokrattavissa erilaisiin tilaisuuksiin. Yle TV2 on kuvannut useita kertoja Pikku-Ahveniston tunnelmallisissa tiloissa jouluaiheista lastenohjelmaa tonttu Toljanterista. ●

Tampereen seudun sukututkimusseura ry

Esityslista – vuosikokous 2015

Aika Tiistai 27.1.2015 klo 18.00

Paikka Monitoimitalo 13, kokoustila Strömmer, 4. krs
Satakunnankatu 13 (sisäänkäynti Pellavatehtaankadun
puolelta), Tampere

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen puheenjohtajan, sihteerin ja pöytäkirjantarkastajien (2) valinta
3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Vuoden 2014 toimintakertomus ja tilinpäätös sekä toiminnantarkastajien lausunto
5. Vuoden 2014 tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle ja muille tilivelvollisille
6. Vuoden 2015 toimintasuunnitelman vahvistaminen
7. Vuoden 2015 talousarvion vahvistaminen
8. Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2015
9. Hallituksen puheenjohtajan (1) ja jäsenien (5) valinta
10. Toiminnantarkastajien (2) ja heidän varamiestensä (2) valinta
11. Muut kokoukselle esitetyt asiat
12. Kokouksen päättäminen

Yhdistyksen toimikausi on kalenterivuosi (8 §). Kohtien 9. ja 10. henkilövalinnoissa toimikausi on vuosikokousten välinen aika (6 § ja 8 §).

Tampereen seudun sukututkimusseura ry:n säännöt on luettavissa seuran verkkosivuilla osoitteessa www.tamsuku.fi/saannot.html.

Tervetuloa kokoukseen!

Tampereen seudun sukututkimusseuran vuosikokous pidetään tänä vuonna poikkeuksellisesti Monitoimitalo 13:ssa, kaikkien tamperelaisten harrastus- ja vapaa-ajanviettopaikassa. Vanhat tamperelaiset tuntevat talon entisenä kauppaoppilaitoksena. Talo sijaitsee Koskipuistossa hotellin Tammerin vieressä, ja sen sisäänkäynti on nykyään Pellavatehtaankadun puolella.

Vuosikokous järjestetään talon neljännessä kerroksessa olevassa kokoustila Strömmerissä. Talossa on hissi.

Ennen kokousta osallistujille on tarjolla kahvia/teetä. Kaikki seuran jäsenet ovat tervetulleita kokoukseen keskustelemaan ja päättämään seuran toiminnasta!

Huomaattehan, että vuosikokousiltana seuran kirjasto on suljettu. Kirjasto on avoinna seuraavan kerran kevätkauden ensimmäisen esitelmäillan 10.2.2015 yhteydessä klo 17.00–18.00.

Äitipuoli ei ole aina paha

JOHANNA KURELA

Saksalaisen Max Planck -instituutin tutkijat ovat tarttuneet erityisesti sukututkijoita kiinnostavaan aiheeseen selvittäessään ns. Tuhkimo-ilmiön todenperäisyyttä. Yleisesti uskotaan, että isä- ja äitipuolet välittävät puolisonsa lapsista vähemmän kuin omistaan. On arveltu, että ilmiölle on biologinen selitys: ihmiset huolehtivat luonnostaan paremmin omista kuin muiden jälkeläisistä.

Instituutin tutkijat vertasivat Itä-Friisiassa (nykyistä Saksaa) olevan Krummhörnin alueen ja kanadalaisen Quebecin alueen vanhoja kirkonkirja-aineistoja. Kirkonkirjoista he poimivat ne uudisperheet, joihin oli tullut äitipuoli. Perheitä seurattiin useiden vuosien ajan ja selvitettiin lasten kuolleisuutta. Krummhörnissä aineisto oli poimittu vuosilta 1720–1859 ja quebeciläisaineisto ajalta 1670–1750.

Tutkimustulokset olivat yllättäviä. Oman äidin kuolema lisäsi niin Krummhörnissä kuin Quebecissäkin tyttölapsen todennäköisyyttä kuolla alle 15-vuotiaana. Jos isä avioitui uudelleen, kaksinkertaistui krummhörniläistyttyjen kuoleman todennäköisyys. Sen sijaan quebeciläisaineistossa äitipuolen tulo perheeseen ei vaikuttanut tyttöjen kuolleisuuteen juuri ollenkaan.

– Oletamme, että äitipuolet laiminlöivät, riistivät ja jopa hyväksikäyttivät miehensä ensimmäisestä avioliitosta syntyneitä lapsia, sosio-biologi Kai Willführ sanoo.

Tätä tapahtui aineiston perusteella kuitenkin vain Krummhörnissä. Miksi quebeciläiset äitipuolet kohtelivat miehensä lapsia paremmin? Miksi itäfriisialaisissa oli niin paljon pahoja äitipuolia?

Tutkijat selittävät ilmiötä alueiden taloudellisella tilanteella. Taajaan asutussa Itä-Friisiassa perheiden taloudelliset selviytymismahdollisuudet olivat heikot toisin kuin Quebecissä, joka oli kasvualuetta. Kun perheen talous voi hyvin, ei Tuhkimo-ilmiötä esiinny. Jos sen sijaan lapset joutuvat kilpailemaan samoista eduista, äitipuoli varmistaa omien jälkeläistensä hyvinvoinnin lapsipuoltensa kustannuksella. ●

Tuhkimo-ilmiö on nimetty äitipuolen julmuudesta ja epäoikeudenmukaisuudesta kertovan Tuhkimo-sadun mukaan. Kuva on George Routledge and Sons -kustannusyhtiön vuonna 1865 julkaisemasta Cinderella, or the little glass slipper -kirjasta.

Tampereen kartanoiden omistajia 1500–1700-luvuilla

JUKKA SIRÉN

Nykyisen Tampereen kaupungin alueella on ollut jo kauan ennen kaupungin perustamista useita kartanoita, joiden omistajissa on ollut aatelisia.

Tammerkosken kartano

Tammerkosken kylä
lienee syntynyt vuosien
1100–1200 vaiheilla

Tammerkosken länsirannalle. Vanhimpia kirjallisia mainintoja sen asukkaista on 1400-luvulta. Alueella on pidetty markkinoita jo 1500–1600-luvuilla. Sittenkin Tammerkosken kylään rakennettiin kartano.

Maaherra Ernst Johan Creutz, joka oli Tammerkosken kartanon omistaja, kuoli vuonna 1684. Kartano jäi hänen tyttärelleen Anna Gertudille ja tämän miehelle ratsumestari Reinhold Zögelle. Kartanosta tuli rälssisäteri, ja se joutui pitämään kahta varustettua ratsumiestä. Tällaisena kartano pysyikin aina Tampereen kaupungin perustamiseen saakka.

Ratsumestari Zögen kuoleman jälkeen Anna Zöge piti tilaa yksin vuoteen 1705 asti, jolloin sen osti Clas Detlofsson Bars. Kartanon keskeistä asemaa osoittaa alueellaan sekä Zögen että Detlofssonin lahjoittamat kirkonkellot Messukylän kirkkoon.

Clas Detlofsson Bars oli kouluja käymätön turkulaisen räätälin poika, joka oli erikoisen lahjakas ja ovela liikemies. Hänestä tuli kirjuri ja sittemmin Pirkkalan nimismies ja kultasormi, joskaan asiakirjoissa ei ole sen enempää pahaa kuin hyvääkään hänestä sanottu. Jo nimismiesaikanaan hän hankki Lielahden ratsutilan, jonka kantatalo oli Tanilan talo, ja Tammerkosken kartanon. Lisäksi hän hankki vielä myöhemmin Nokian kartanon ja siihen liitetyn Viikin kartanon. Hän osti myös Ruoveden Pekkalan.

Tuomarina toimiessaan Bars kartutti omaisuuttaan sekä rahaa että viljaa lainaamalla. Lainaamiseen oli suotuista aika 1700-luvun alkuvuosikymmenten katovuosien ja isovihan vuoksi. Barsin jäämistöstä löytyi mm. pantattuja kultasormuksia. Jotkin tapaukset osoittavat hänen käyttäneen selvää vilppiä, ja silloin hän ei säästänyt säätyläisiä eikä tavallista kansaa.

Clas Detlofssonin ensimmäinen vaimo kuoli jo Tammerkosken kartanon oston aikoihin. Hänen toinen vaimonsa oli aatelinen perijätär

Sabina Juliana Silfversvan. Pari kuoli syksyllä 1734.

Heidän ainoa lapsensa, Sofia Julianan, puoliso oli Laukon ainoa poika Knut Carl Kurki. Knut Carl kuoli kuitenkin jo 29-vuotiaana 1730.

Muutama kuukausi sen jälkeen Sofia kuoli lapsivuoteeseen 27-vuotiaana. Eloon jäivät Sofian ja Knutin pienet lapset Axel Gustaf ja Sofia. Axelista (k. 1800) tuli myöhemmin Laukon isäntä ja hänen sisarestaan Sofiasta Tammerkosken kartanon omistaja.

Lasten holhoojaksi määrättiin heidän isänäitinsä Agnes von Lutsow, joka vuokrasi Tammerkosken kartanon vuonna 1735 Pirkkalan nimismies Jacob Gaddille, Per Adrian Gaddin isälle. Vuonna 1742 uusi vuokralainen oli eversti Henrik Johan von Knorring. Tämän poika luutnantti Carl Reinhold von Knorring avioitui 15-vuotiaan Sofia Julianan kanssa. Tällöin Carl Reinhold von Knorring sai hallintaansa Tammerkosken kartanon lisäksi Sofian osuudeksi jääneet Nokian ja Viikin kartanot.

Vuonna 1753 Tammerkosken vapaherra Hans Henrik Boije vuokrasi kartanon ja viisi vuotta myöhemmin 1758 osti sen omakseen.

Hatanpää
Pirkkalan kirkkopitäjä merkitään omana seurakuntana vuonna 1374. Alueen ensimmäinen maakirja on vuodelta 1540, jolloin Hatanpään niemen tuntumassa oli kolme verotaloa. Nämä talot olivat Seppä, Pehkoinen eli Pehkiö eli Tausko ja kolmas Ragvaldin 1/12 koukun tila, joka liitettiin Seppään eli kantataloon 1600-luvun alussa.

Seppä ja Pehkoinen sijaitsivat Hatanpään niemessä. Seppä oli kartanon kantatalo, ja siihen liittyi pian Pehkoinen. Vuonna 1540 Seppällä mainitaan olleen kuusi lehmää.

Ragvald-nimi näyttää viittaavan ruotsinkielisiin juuriin. Myös sen toisella tunnetulla omistajalla, vuosina 1580–1599 hallinneella Bencht Buckella oli ruotsin- tai vieraskielisyyteen viittaava nimi. Itse nimi Hatanpää mainitaan asiakirjoissa ensimmäisen kerran vuonna 1569.

Suomen asutuksen yleisluettelon mukaan Hatanpään tilanne oli seuraava:

Talo 1 Seppä oli eli Hatanpään kantatalo. Sen rakennukset sijaitsivat suunnilleen vanhan Sarviksen tehtaan paikalla. Seppä mainitaan ensimmäisen kerran 1569. Sepällä mainitaan ryttäre Michel Mattsson eli Michel Clementsson vuoteen 1606, ryttäre Pål Larsson 1605, 1611 ja 1615. Lisäksi mainitaan Sigfrid Hatanpää 1608–1611. Vuonna 1697 Seppä eli Hatanpää esiintyy ratsutilana.

Talo 2 Pehkoinen eli Tausko, jossa mainitaan Bengt 1600–1602 ja Eric Bengtsson vuodesta 1597 lähtien 1600, 1602 ja vuodesta 1604 vuoteen 1608 asti. Pehkoinen/Tausko sijaitsi suurin piirtein nykyisen Hatanpään kartanon paikalla.

Talossa 3 mainitaan Jöns Ericksen vuosina 1600, 1602, 1604, 1605, Lasse 1606, Olof Jönsson 1606, 1607, 1608, 1611, 1613, 1614, 1615, ryttäre Thomas Prytz 1600, Lasse dräng 1601–1603, Marcus 1603, Olof Thomasson 1605, Johan Thomasson 1600 ja 1600–1606, Olof Jöransson 1606, 1611 ja 1613–1615.

Hatanpää muodostui yhdeksi tilaksi ja sitä omisti vuonna 1648 Ernst Johan Creutz ja 1758–1780 Hans Henrik Boije.

Tammerkosken kartano ja Hatanpää siirtyivät vuonna 1648 Ernst Johan Creutzin omistukseen. Ernst Creutz oli jo isänperintönä saanut Pernajan Malmgårdin ja puolisonsa Anna Silfersparren mukana mm. Siuntion kartanon. Vuonna 1649

Creutz sai Norrköpingin päätöksen mukaisena lahjoituksena joitakin tiloja Messukylän Takahuhdistä sekä kolme taloa Tammerkosken kylästä, nimittäin jo Svinhufvudille kuuluneet Kuotin ja Kurisen eli Kurilan sekä toisen Vainisen. Creutz ei koskaan hoitanut mm. Hatanpäää itse. Vuonna 1684 kuolleen Creutzin tila periytyi hänen tyttärelleen, joka oli naimisissa ratsumestari Israel Rutenhjelman kanssa.

Kurila ja Kuotti
Edellä mainittu Svinhufvud-sukuhaara ei ole sama kuin presidentti Svinhufvudin suku af Qvalstad, vaan Tammerkoskea asuneet Svinhufvudit olivat Svinhufvud i Westergötland -sukua, jonka alkuperä on Taalainmaalla Stora Kopparbergetin ympäristössä, nykyisen Falunin kaupungin tienoilla. Suvun esi-isä on vuorimies ja räätäli Torkel Andersson på Hästberg vid Falun, ja hänet mainitaan vuosina 1538–1539. Hän omisti neljäsosan kaivoksesta ja oli kaivosoikeuden jäsen. Torkel Anderssonin vaimo oli Ragnhild.

Kuningas Juhana III aateloி vuonna 1581 heidän poikansa Daniel Torkilssonin. Daniel Torkilsson till Främby i Kopparberg otti aateloidun sukunsa Svinhufud i Westergötland vaakunakuvioksi valkoisen sianpään punaisella pohjalla ja kypärään tuli vielä punainen sianpää. Myöhemmin Daniel asui vanhassa Knivan kartanossa Kopparbergissä.

Danielin vaimo oli Anna Margareta Jönsdotter på Risholm. Anna Margaretan isä oli Taalainmaan kihlakunnan tuomari aatelismies Jöns Persson på Risholm, joka oli aateloitu vuonna 1561 ja jonka vaakunassa on kuvattuna puoli hirveä. Annan äiti oli Margareta Hansdotter toisesta vanhasta Svinhufvud-suvusta eli

Svinhufvud af Qvalstad -suvusta (nro 145), joka on siis myös presidentti Svinhufvudin suku. Margaretan isän Hansin isä oli Taalainmaan maatuomari Per Jönsson, jonka suku otti myös aatelisvaakunakseen villisi-an pään.

Daniel Torkilssonin ja Anna Margaret Jönsdotterin poika oli vouti Jöns Danielsson Svinhufud i Westergötland (k. 1613). Hänen vaimonsa oli Christina von Köllen, jonka kanssa hänellä oli kolme poikaa.

Majuri Carl Jönsson Svinhufvud till Norra Dingelvik i Steneby (k. 1636) esitteli Svinhufvud i Westergötland -suvun Ruotsin Ritarihuoneelle 15.2.1633. Nimeen lisättiin ”i Westergötland”, jotta se erotettaisiin Svinhufvud af Qvalstad -suvusta. Tammerkosken kylän Kurinen eli Kurila ja Kuotti oli siis läänitetty tälle Svinhufvud i Westergötland -suvulle. Kurilan taloon viittaa edelleenkin tamperelaiset kadunnimet Kurilankatu Eteläpuistossa ja lyhyt 50-metrinen Kurilankuja Pyynikillä.

Kurilan ja Kuotin omisti Tamperreella Göran Jönsson Svinhufud av Westergötland till Höklöt i Tenala och Tuorla i Pikis toisen vaimonsa piikkiöläisen Anna Sabel till Tuorlan kanssa. Piikkiön Tuorlan tunnemme nykyään tähtitornistaan, ja sehän on myös nykyään yliopiston tähtiteilijöiden opinahjo. Anna Sabelin ensimmäinen mies oli turkulainen porvari Jakob Moses.

Anna Sabelin isä oli Lindved Claesson, aateloituna Sabel. Lindvedin isä oli Claes Lindvedsson arvostettu Hästesko af Målagård -sukua. Lindved Claesson toimi mm. Christer Hornin palveluksessa sekä kuningas Sigismundin hovijunkkarina ja myös ansiokkaana upseerina Venäjän sodassa mm. livanalinnessa ja Nyenskansissa eli Nevanlinnassa, joka oli nykyisen Pietarin alueella. Hän oli Kaarle-herttuan lähettiläänä neuvotteluissa venäläisten kanssa 1596. Lindved Claesson sai läänityksinä mm. Perniöstä viisi taloa ja Tuorlan säterin Piikkiöstä. Lindved Claesson kuoli sodassa 1644.

Lindvedillä oli yhdeksän lasta:

- Gustaf, kapteeni, joka omisti Overbyn Pohjan pitäjässä. Kuoli 1643.
- Hans, kuoli sodassa.
- Arvid, omisti Overbyn vuoden 1645 jälkeen. Kuoli sodassa.
- Göran, everstiluutnantti till Overby, Lehtiniitty ja Korsgård, kuollut 1690.
- Anna, jonka ensimmäinen mies oli porvari Jakob Moses Turusta ja toinen mies Göran Jönsson Svinhufvud i Westergötland, kuollut 1639. Parilla oli useita lapsia. Ernst Johan Creutz surmasi riidan seurauksena yhden heidän pojistaan.
- Margareta Sabel till Korsgård, haudattu 1689 Perniön kirkkoon. Ensimmäinen mies kornetti Axel Eriksson Sölfeverklina (k. 1648), toinen mies Gustaf Wallace, skottilainen aatelismies (k. 1672).
- Ingeborg Sabelfana, haudattu 1686 Perniön kirkkoon. Mies kornetti Gustaf Sabelstierna (k. 1710).
- Karin Sabel, naimaton, kuollut 1665 jälkeen.
- Magdalena Sabel, kuollut nuorena.

Härmälän rustholli

Härmälän kaksitaloinen ratsastalo ja myöhemmin rustholli syntyi Pyhjärven etelärannan niittymaille. Toista taloa kutsuttiin Härmäläksi ja toista Hauhalaksi. On arveltu, että alueen nimi johtuisi saksalaisesta Herman-nimestä. Oma käsitykseni on, että nimi johtuu härmästä, sillä talvi tuli yleensä aina ensimmäisenä Tamperreella Härmälän lentokentälle myös viime vuosikymmenien aikana.

Rusthollin talot sijaitsivat suurin piirtein entisen Valmetin tehdasalueen paikkeilla. Rusthollin alueella oli hyvät niittymaot ja se pystyi nopeasti lisäämään viljelyksiä ja karjaansa. Sen molemmat talot kuuluivat seudun vauraisiin taloihin. Siellä oli vuonna 1560 6–8 lypsävää lehmää/talo ja muu lihakarja vielä lisäksi.

Härmälän talon ensimmäisenä isäntänä mainitaan Peder Nilsson Hauhala 1540–1557, pojanpoika Per Jönsson Hauhala 1558–1573, Per Mattsson Hauhala eli Härmälä 1573–1592 yhdessä Lasse Perssonin kanssa 1585–1592 ja Lasse Persson yksin vuoteen 1617, vapaus säilytetty 1618–1619. Kangasalan kirkkoherra ja rovasti Henricus Georgi mainitaan omistajana Härmälän ykköstalossa 1619–1620. Olof Larsson Härmälä oli siellä isäntänä 1621–1630.

Kirkkoherra Henricus Georgi oli Gregorius Henric Isoherran poika, Gregorius Henrici puolestaan oli ollut Kangasalan kirkkoherra ja rovasti aiemmin. Tämä Gregorius Henric osallistui 23.2.1594 Upsalassa Sigismundin kruunajaisiin, ja tämän perusteella onkin mahdollista, että hän olisi rälssisukua. Astreniuksen arkisto esittää Gregorius Henrikin kuolinvuodeksi noin 1609, mutta saattoi kuolla myöhemminkin. Gregoriuksen vaimo Anna Hansdotter oli Hämeenkyrön Osaran ratsutilan alkuperältään ruotsinmaalaisen aatelismiehen Hans Larsson Rothin ja hänen vaimonsa Kristinin tytär. Hans Larsson Roth teloitettiin Sigismundin kannattajana.

Härmälän ykköstalo yhdistettiin kakkostalon kanssa yhdeksi tilaksi 1620–1621.

Härmälän rusthollin toista taloa kutsuttiin Hauhalaksi. Siellä mainitaan isäntinä Nils Jönsson eli Härmä 1540–1580, Nils Olsson 1580–1592, Mårten Nilsson (Nilsin kanssa yhdessä 1585–1602) ja Mårten yksin 1603–1621. Olof Larsson mainitaan myös kakkostalossa vuosina 1621–1622.

Kangasalan nimismies Hans Eskilsson Kock oli yhdistetyn rusthollin ensimmäinen isäntä. Hän omisti myös Kangasalan Havisevan Anttilan. Kock-suku on Karkusta kotoisin, ja jälkeläiset käyttivät hänen jälkeensä sukunimeä Svarthafra. Talot olivat siirtyneet kaupan tai muun järjestelyn kautta (avioliitto) vuonna 1621 Hans Kockille, jonka vaimo oli kirkkoherra Henricus Georgi ”Iso-

herran” tytär Karin.

Hauhala-nimi johtunee Kangasalan Sorolan Hauhalaisen talosta. Näitä Sorolan Hauhalaisia olivat mm. Kangasalan nimismies Clas Jakobsson. Hän omisti Sorolan Hauhalaisen talon lisäksi toisenkin talon samalla alueella sekä Tursolan Karttialan ratsastalon 1630-luvulla. Clas Jakobsson Hauhalaisen/Karttialan vaimo, Anna Johansdotter, oli Kangasalan rovastin ja kirkkoherran Johannes eli Hans Agricolan eli Röth-Jägerhornin tytär.

Heidän poikansa oli oletettavasti Liuksialan vouti 1650-luvulla. Tytär Kirstin Clasdatter mainitaan Kangasalan nimismiehen Hans Hansson Svarthafran vaimona 1644–1659.

Näyttää ilmeiseltä, että Kangasalan kirkkoherran Gregorius Henricin Anna-tytär olisi Gregoriusta seuranneen Kangasalan papin ja rovastin Hans eli Johannes Henrikssonin vaimo. Hans eli Johannes on käyttänyt sukunimeä Agricola, joskin hänen isänsä on Astreniuksen arkiston mukaan Pietarsaaren kirkkoherra Henricus Röth-Jägerhorn. Hansin eli Johanneksen veli Carolus Henriksson Agricola oli Kangasalan kirkkoherrana 1614–1618 ja toimi sitten Oriveden kirkkoherrana. Kangasalan papeilla näyttää olleen omistusyhteys ja sukuyhteys kumpaiseenkin Härmälän taloon.

Härmälän rustholli taloineen oli läänitetty Mäns Ivarsson Ståhlille till Sillantaka eli Stjernkorsin sukua 1594–1598. Mänsin ensimmäinen vaimo oli Karin Johansdotter Boose. Karin Johansdotterin isä oli Johan Boose ja äiti Ingeborg Henriksdotter av Karuna släkt. Ingeborgin isä Henrik Simonsson till Karuna oli Pohjanmaan ja Korsholman läänin vouti 1542–1545. Hänet mainitaan myös Tukholman linnanpäällikkönä 1545. Hän oli myös kuninkaan vouti Svartsjön kuninkaankartanossa 1551–1559. Henrik Simonsson toimi myös Helsingin ja Porvoon kuninkaankartanoiden voutina 1562–1563. Hänet aateloitiin 12.7.1562. Henrik Simonssonin vaimo oli Kerstin Pers-

dotter Fleming.

Henricus Georgi myi oman tilansa luutnantti Carl Yxelle, joka sitten osti myös Kirstinin osuuden 1620-luvulla. Härmälän rusthollin kaksi tilaa yhdistyivät 1620-luvulla luutnantti Karl Sigfridsson Yxen toimesta, joka osti molemmat tilat, toisen Eskil Eskilssonin leskeltä 60 taalarilla ja toisen kirkkoherra Henricus Georgilta 43 taalarilla. Tilojen hinnat vaikuttavat alhaisilta. Tämä saattaa johtua siitä, että kauppa tehtiin ehkä sukulaisten välillä.

Karl Yxen puoliso oli Kirstin Kristoffersdotter Sääksmäeltä. Kirstinin isä oli varakas lainlukija Christoffer Bertilsson till Alnäs, jonka isä oli varakas Pälkäneen kirkkoherra Bartholomeus (Bertil) Johannis.

Kirstinin ensimmäinen mies oli Ivar Ståhl eli siis Särkilahtien sukulaisia Sääksmäeltä. Toinen mies oli Henrik Jönsson till Laitila ja kolmas mies Karl Sigfridsson Yxe eli Kirves. Yxe kuoli viimeistään 1621. Kirstin itse kuoli 1649 halliten siihen asti Härmälän rusthollia. Tämän jälkeen rusthollin omistaja oli Karlin ja Kirstinin poika luutnantti Gabriel Karlsson Yxe, joka hallitsi tilaa vuoteen 1674. Hänen jälkeensä tilaa hallitsi leski Anna Persdotter 1674–1686 ja Annan jälkeen hänen poikansa Karl Gabrielsson Yxe vuodesta 1687 noin vuoteen 1718 asti eli isonvihan ajan.

Isonvihan aikana venäläiset toimivat myös Härmälässä. Pirkkalan kirkonkirja mainitsee vuonna 1713, että ”yks poika täältä, nimeltä Gabriel, vietiin Pietariin...”

Härmälän rusthollin seuraava omistaja oli entinen veronkantokirjuri ja sittemmin nimismies Balthasar Wikman, joka oli käynyt Porin triviaalikoulun ja valmistunut ylioppilaaksi. Hänen puolisonsa oli Anna Sofia Birckman, joka sukunimestä päätellen saattaa olla Kangasalan Taveloita. Wikman osti Härmälän rusthollin 1719 ja omisti sen vuoteen 1759 asti. Balthasar Wikmanilla oli epäkiitollinen tehtävä hoitaa nimismiehen virkaa venäläisvallan eli pikkuvihan aikana. Miehitysarmeija

esitti jatkuvia vaatimuksia, joita nimismies ei aina pystynyt hoitamaan venäläisten toiveiden mukaisesti, ja sen hän sai tuntea ruumiillisena rangaistuksena. Lisäksi myös katovuosia osui hänen nimismiesajalleen, joten tehtävä oli ylivoimainen. Venäläiset myös pahoinpitelivät ja vangitsivat hänet väliaikaisesti. Rauhan palattua ei häntä vastaan esitetty mitään syytöksiä.

Vuonna 1759 Härmälän rusthollin tilan omistajana mainitaan maaherra Hans Boije. ●

Jalmari Finne

oli työn ja mielikuvituksen mies

RAINE RAITIO

Kangasalalaissyntyisen kirjailijan Jalmari Finnen syntymästä tuli vuonna 2014 kuluneeksi 140 vuotta. Finne oli työn ja mielikuvituksen mies, jolta liikenä aikaa monille eri elämänalueille. Tätä äitisidonnaista, originellia poikamiestä on pidetty yhtenä 1800- ja 1900-luvun vaihteen lahjakkaimmista suomalaisista kulttuuripersonallisuuksista.

Aili Palménin mukaan Jalmari Finne oli eloisa ja nopeasanainen, mahdollisimman kaukana jäyhästä.
"Hän poltti piippua ja viskeli sukkeluuksia kuin palloja." – Kangasala-Seura ry:n kokoelmat.

Finnen henkinen liikkuvuus oli laaja-alaista ja harvinaislaatuista. Uteliaisuus ja helposti innostuva luonteenlaatu ajoivat häntä koko elämän ajan eteenpäin kohti uusia haasteita. Hän oli teatterimies, kääntäjä, kirjailija, suku- ja historian tutkija, rikostutkija sekä säveltäjä.

Finnellä oli hyvin vilkas mielikuvitus, ja hän suuntautui jo kouluikäisenä kirjojen ja teatterin pariin. Oman lisänsä lapsuuden elämyksiin toi Kangasala ja sen historia, jotka nousivat myöhemmin hänen elämässään keskeiseen asemaan.

Omaa elämäänsä Finne on kuvannut ihmeelliseksi seikkailuksi.

Teatterimies

Jalmari Finne syntyi Kangasalla kauppiaan poikana 11.8.1874. Käytyään Kangasalan kirkonkylän kansakoulun Finne muutti vanhempiensa mukana Helsinkiin vuonna 1885. Siellä hän valmistui ylioppilaaksi ja kirjoittautui yliopistoon, missä hän opiskeli pari vuotta kieliä. Yliopistopinnot jäivät kuitenkin kesken.

Nuoruusvuotensa Finne omisti teatterille. Hän suomensi näytelmiä ja pääsi jo 21-vuotiaana ylioppilaana Suomalaiseen Teatteriin (nykyinen Kansallisteatteri) Kaarlo Bergbomin apulaisohjaajaksi ja muutama vuosi myöhemmin Bergbomin sairastuttua vt. teatterinjohtajaksi. Erimielisyyksien kärjistyttyä näyttelijöiden kanssa hän joutui jättämään tehtävänsä. Helsingistä hän siirtyi Viipurin Maaseututeatterin johtajaksi.

Teatterimiehenä Finne oli työteliäs, uudistushaluinen, epäsovinnainen ja innokas kokeilija. Hän johti teatteria, ohjasi, sävelsi, näytteli ja jopa johti orkesteriakin. Hänen ensimmäinen oma näytelmänsä oli vuonna 1899 valmistunut Kaarina Maununtytär.

Teatterityönsä ohella hän mat-

kusteli Euroopassa ja toi matkoilta mukanaan uusia vaikutteita ja näytelmiä. Finne hankki myös lisäansioita näytelmien suomentajana. Näitä lisäansioita hän tarvitsi, sillä vanhempiensa erottua vuonna 1898 hän joutui vastaamaan perheen elättämisestä.

Kirjailija

Teatterityön myötä Finne ajautui myöhemmin uudelle elämänuralle kirjailijaksi.

Finnen laajaan ja tasoltaan epätasaiseen kirjalliseen tuotantoon kuuluu kaunokirjallisia teoksia, näytelmiä, oopperalibrettoja ja lähes 200 näytelmäkäännöstä. Noin 70 kirjaa sisältävä tuotanto sisältää teoksia terävistä satiireista historiallisiin romaaneihin. Joukossa on myös pari salapoliisiromaania ja lastenkirjoja. Lisäksi hän kirjoitti satoja historiaa käsitteleviä artikkeleita, jotka on julkaistu eri lehdissä ja julkaisuissa.

Lehtikirjoittajana Finnen foorumi-na oli etupäässä Maaseudun tulevaisuus, mutta hän julkaisi artikkeleita myös muissa lehdissä. Itse asiassa Finne olikin viimeiset elinvuotensa ennen muuta kolumnisti.

Nykyään Jalmari Finne tunnetaan parhaiten Kiljusen herrasväkeä kuvaavan lastenkirjasarjan tekijänä. Ensimmäinen Kiljus-kirja ilmestyi vuonna 1914, ja Kiljusten seikkailuista otetaan yhä uusia painoksia.

Kirjailijana Finne oli erityisen kiinnostunut historiallisista aiheista. Näihin kuuluvat muun muassa teokset *Ylioppilaita*, *Sysmäläinen* ja *Nuijasota* sekä näytelmät *Kaarina Maununtytär* ja *Pitkäjärveläiset*. Hänen merkittävin kaunokirjallinen teoksensa lienee historiallinen romaani *Nuijasota*.

Etsiessään aineistoa historiallisiin näytelmiinsä ja romaaneihinsa Finne löysi arkistojen sisältämän maailman, joka tempaisi hänet mukaansa. Historian tutkimisesta ja erityisesti

sukututkimuksesta tuli tämän jälkeen merkittävä osa hänen elämänsä ja kolmas elämänura.

Talonpoikaiskulttuurin ihannoija

Finne toimi viimeiset vuotensa ammattimaisena sukututkijana erikoistuen Suomen talonpojan historiaan. Sattumalta sukututkijaksi ja amatöörihistorioitsijaksi ajautunut Finne loi mammuttimaisen kokoelman tutkimuksia. Tälläkin saralla Finne oli aikaansa edellä, sillä hänen tutkimuksensa painoutuivat jo vuosikymmeniä muita tutkijoita aiemmin talonpoikiin ja maaseudun pieneläjiin.

Sukututkimustoiminta paisui lopulta niin suureksi, että Finnen oli palkattava itselleen apulaisia. Samalla työ johti lopulta todellisen suurtyön syntymiseen, kun Finne alkoi systemaattisesti kerätä tietoa verotuslähteiden perusteella eri talojen aikaisemmista omistajista 1540-luvulta aina 1800-luvun alkuun saakka. Tämän pohjalta syntyi Suomen asutuksen yleisluettelon (SAY) nimellä tunnettu tieteelliset vaatimukset täyttävä luettelo. Luettelon laadintaa jatkettiin myöhemmin valtion varoin. Vuonna 2010 aineisto saatiin digitoitua ja helpommin tutkijoiden saataville. Luettelo on nykyään luettavissa Kansallisarkiston verkkosivuilla.

Tämä Finnen suurtyö on saanut myöhemmin arvostavaa huomiota osakseen. Professori, akateemikko Eino Jutikkala piti Tampereella vuonna 1999 esitelmän Jalmari Finnestä ja SAY:stä. Tällöin hän kiitti jälkikäteen Finneä hänen historialle ja sukututkimukselle tekemistään palveluksista:

”Finne oli tähdentänyt, että historia tulee ihmisille kiintoisaksi, kun he tajuaavat kuuluvansa kauaksi menneisyyteen ulottuvaan ketjuun. Finne oli vielä lisännyt ylevästi:

Jalmari Finne toimitti 1936 kirjan Oma sukuni, jonka kustansi WSOY. Kirjaan kuului lisäviikko, jossa annettiin ohjeita sukutaulujen täyttämiseksi.

– Kuvaaja Raine Raitio, Kangasala-Seura ry:n kokoelmat.

OMA SUKUNI-teoksen

ostajille tarjoamme seuraavat edut
helpottaaksemme teoksen käyttöä.

Sukuhistoriallinen toimisto ★

Olemme perustaneet liikkeemme yhteyteen erikosen toimiston, jonka tehtävänä on välittää **OMA SUKUNI**-teoksen ostajille 1) irtolehtiä mahdollisesti tärveltyneiden lehtien tilalle, 2) sukhistoriallisia selvityksiä ja 3) jäljennöksiä sukua koskevista valokuvista.

Irtolehdet ★

Aloittelevalle sukutaulukkojen täyttäjälle tulee helposti virheitä, joita on vaikea korjata raaputtamalla tms. Kun teoksen on kuitenkin oltava aina juhla-asussa ja sen taulukkojen huolellisesti ja täsmällisesti täytettyjä, olemme virheiden ym. korjaamista varten varanneet irtolehtiä sivuihin 8–22 Irtolehdet maksavat 3 mk. kpl., ja lähetämme ne tilaajille postivapaasti. Ellei maksu seuraa tilausta siirimme sen postiennakolla. Irtolehtien kiinnittämisen paikalleen voi tilaaja itse vaivatta suorittaa.

Sukuseelvitykset ★

OMA SUKUNI-teokseen tarvittavia sukuseelvityksiä hankkii toimisto käyttämällä apunaan **päteviä asiantuntijoita**, Oma sukuni-teoksen toimittajaa, maamme tunnetuinta sukututkijaa, kirjailijaa **Jalmari Finneä** ym. Sukuseelvitykset lähetetään tilaajille postiennakolla ja niistä veloitetaan vain suoranaiset kulut (tuntipalkan mukaan selvityksen laatijalle, postimaksut ja virkatodistusten lunastukset kirkkoherranvirastoille jne.).

ASIVANHEMMAT

<i>Anttoni</i>	<i>Lovisa</i>	<i>Johan</i>	<i>Auna</i>	<i>Jänkäniemi</i>	<i>Maria</i>	<i>Leppä</i>	<i>Kustaa</i>
<i>Eerik</i>	<i>Dorothea</i>	<i>Frabacka</i>	<i>Egita</i>	<i>Eerik</i>	<i>Jakobstyt</i>	<i>Mikko</i>	<i>Kustaa</i>
<i>Finne</i>	<i>Finne</i>	<i>Alajärvi</i>	<i>Lehto</i>			<i>Färn</i>	<i>Finne</i>
						<i>Kangasala</i>	<i>Väikylä</i>
1867 ^{30/3}	1870 ^{10/4}	1882 ^{29/3}	1886 ^{20/8}	1887	1875 ^{13/6}	1873 ^{29/5}	1879 ^{9/11}
		<i>Alajärvi</i>	<i>Alajärvi</i>		<i>Kuopioinen</i>	<i>Kuhmalampi</i>	<i>Hauho</i>
1827 ^{20/12}	1842 ^{28/6}	1846 ^{19/5}	1837 ^{9/7}	1809	1849 ^{3/7}	1833 ^{5/8}	1845 ^{10/4}
<i>Kangasala</i>	<i>Kangasala</i>	<i>Alajärvi</i>	<i>Alajärvi</i>	<i>Soderström</i>	<i>Kuhmalampi</i>	<i>Kangasala</i>	<i>Kangasala</i>
Vihitty: 1878 ^{28/5}	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty: 1808 ^{20/9}	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:
<i>Tuomari</i>		<i>Puuseppä</i>					
<i>Eerik Adolf Finne</i>	<i>Ulrika Frabacka</i>	<i>Josef Westerling</i>		<i>Stina Lovisa Färn</i>			
<i>Tampereelta</i>		<i>Kangasala</i>					
		<i>Kirkkon kylästä</i>					
1807 ^{14/10}	1824 ^{17/8}	1806 ^{4/3}	1816 ^{7/3}	1874 ^{3/8}	1874 ^{3/8}	1874 ^{3/8}	1874 ^{3/8}
1824 ^{14/10}	1824 ^{17/8}	1824 ^{17/8}	1824 ^{17/8}	1824 ^{17/8}	1824 ^{17/8}	1824 ^{17/8}	1824 ^{17/8}
Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:
<i>Kangasala</i>		<i>Vilhelmina Westerling</i>					
<i>Johan Gustaf Adolf Finne</i>							
1847 ^{29/3}	1847 ^{29/3}	1846 ^{4/6}	1846 ^{4/6}	1846 ^{4/6}	1846 ^{4/6}	1846 ^{4/6}	1846 ^{4/6}
1826 ^{17/10}	1826 ^{17/10}	1826 ^{17/10}	1826 ^{17/10}	1826 ^{17/10}	1826 ^{17/10}	1826 ^{17/10}	1826 ^{17/10}
Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:	Vihitty:
<i>Adolf Jalmari Finne</i>							
1874 ^{4/8}	1874 ^{4/8}	1874 ^{4/8}	1874 ^{4/8}	1874 ^{4/8}	1874 ^{4/8}	1874 ^{4/8}	1874 ^{4/8}

PERHETAULUKKO

Kaupunki Helvinkki

Pitäjä Kangasala

Katu _____

Kylä Kirkkonkylä

Numero _____

Talo _____

Taulu: _____

Johan Gustaf Adolf Finne (Vanhemmat: *tuomari Josef Adolf Finne* ja *Ulrika Frabacka*) • 1847^{29/3} + 1826^{17/10} (Alajärvi) (Helvinkki)

Arvo Kirkonkylä

Vilhelmina Westerling (Vanhemmat: *Puuseppä Josef Westerling* ja *Lovisa Färn*) • 1846^{4/6} + 1826^{17/10} (Kangasala) (Helvinkki)

Lapset:

Alf Vilhelmina • 1866^{19/2} + 1892^{13/7} *Ville Gabriel Poppius*

Rosa Lovisa • 1868^{24/6} + 1868^{24/6}

Rosa Adolfina • 1870^{29/10} + 1871^{10/12}

Eerik Valtter • 1872^{26/6} + 1874^{4/6}

Adolf Jalmari • 1874^{4/6} + 1874^{4/6}

Hilja Hilka Vilhelmina • 1872^{26/6} + 1874^{4/6}

Luigi Maria • 1873^{26/6} + 1874^{4/6}

Eugene Maria • 1873^{26/6} + 1874^{4/6}

Sulo Tuomari • 1873^{26/6} + 1874^{4/6}

Vaino Aleksander • 1873^{26/6} + 1874^{4/6}

Simo • 1873^{26/6} + 1874^{4/6}

Eino Armas • 1873^{26/6} + 1874^{4/6}

Jalmari Finne (toinen vasemmalta) ystävineen Kangasalan Lepokodin takapihalla. Taustalla näkyy Ukkijärvi. Finne vietti pitkiä aikoja Kangasalan Lepokodissa, jossa on edelleen nähtävissä hänen työhuoneensa. – Kangasala-Seura ry:n kokoelmat.

Jalmari Finne ja Olavi Maijala Tampereella 8.9.1934. – Kangasala-Seura ry:n kokoelmat.

’Kansakuntaa, jonka jäsenillä on persoonallinen sukuhistoriansa, ei voida tuhota.”

Vanhoja asiakirjoja lukiessaan Finne kehittyi erilaisten käsialojen tulkitsijana hyvin taitavaksi. Tämän vuoksi häntä käytettiin myöhemmin poliisin apuna rikostutkimuksissa, erityisesti tutkittaessa valtiollisia rikoksia.

Jalmari Finnen tutkimusten ja kirjoitusten keskiössä olivat Häme ja erityisesti Kangasala. Finneä onkin sen johdosta nimitetty hämäläisten profeetaksi. Viimeiset vuotensa hän vietti suurimmaksi osaksi lapsuutensa maisemissa Kangasalla.

Finne oli kymmenen kesää vieraana Liuksialan kartanossa. Kesän 1926 vierailusta kartanoon muodostui ikimuistoinen, sillä Finne kirjoitti tuolloin vielä nykyisinkin laulettua Häme-laulun sanat. Hän paneutui kesävierailuillaan myös tilan historiaan ja löysi kartanon mailta Kangasalan ensimmäisen kirkon paikan.

Finne asui useaan otteeseen pitkiä jaksoja myös Kangasalan Lepokodissa.

Elämäntavoiltaan Finne oli vaatimaton, mutta luonteeltaan hän oli antelias ja merkittävä lahjoittaja. Hän lahjoitti muun muassa Kangasalan seurakunnalle useita arvokkaita esineitä, kuten kirkonkellon ja muis-tokiven niille, joiden hautapaikka on kadonnut, ehtoolliskaluston ja messukasukan sekä äitinsä muistoksi arvokkaan jalokivin koristellun kastemaljan.

Sanavalmis satiirikko

Kirjailijana Finne oli maamme ensimmäisiä satiirikkoja. Vaikka aika on kulkenut useimpien Finnen teosten ohi, hän ei ole kuitenkaan täysin vaipunut unohduksiin. Hänen näytelmiään esitetään teattereissa ja Kiljus-kirjojaan luetaan yhä. Lisäksi sukututkijat käyttävät yhä hänen sukututkimuskokoelmiaan.

Finne jäi aikalaistensa mieliin sanavalmiina henkilönä. Kangasalan Kirkkoharjun näkötorin vihkiäisissä mukana ollut edesmennyt taksi-autoilija Antti Lehti kertoi tämän artikkelin kirjoittajalle myös Finnen olleen silloin paikalla. Kesken

juhlatilaisuuden katsellessaan uutta funkistornia Finne oli todennut, että ”sehän on kuin k...i pystyssä ja munat juurella”. Ympäröivän naisjoukon keskuudessa syntyi melkoinen kohahdus.

Finnen monitahoisuutta kuvanee myös se, että kulttuurielämän lisäksi hän hääri myös politiikan taustavaikuttajana. Hänen tuttavapiiriinsä kuuluivat aikakauden johtavat suomalaiset taiteilijat ja poliitikot.

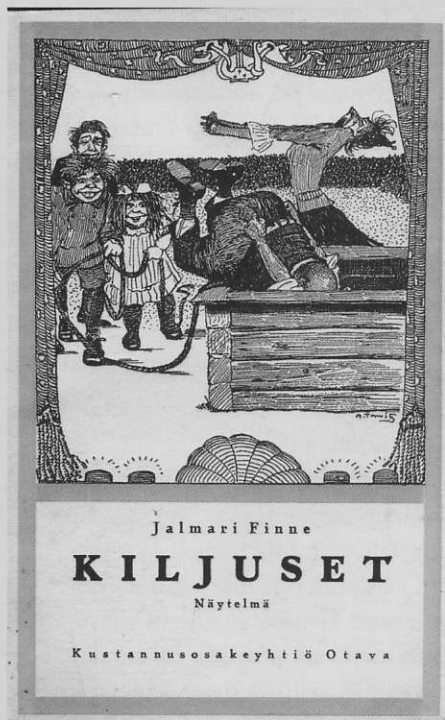
Muutamalla sanalla kuvattuna Jalmari Finne oli herkkänahkainen, ideoita pursuava nopea kirjoittaja ja ”vilkas kuin elohopea”. Aikalaisten mukaan hän oli ”nopeasti läikehtivä luonne”. Finne rakasti teatraalisuutta ja suuria juhlia, varsinkin jos hän itse pääsi niissä esille.

Hänen suuriin spektaakkeleihinsa kuuluivat Luopioisissa vuonna 1925 järjestetty Haapamäen sukujuhla, johon oli kutsuttu yli tuhat vierasta, sekä hänen omat 60-vuotissyntymäpäiväjuhlansa Kangasalla vuonna 1934.

Kielten oppiminen oli Jalmari Finnelle helppoa, ja hän kuului 1900-luvun alun tuotteliaimpien suomentajien joukkoon. Jalmari Finnen käännöksiin kuuluu muun muassa Alexandre Dumas'n *Monte-Criston kreivi* (1911–1912). Finnen lyhentämättömästä suomennoksesta on otettu myöhemmin uusia painoksia, eikä se ole vielä kukaan menettänyt merkitystään. – Raine Raitio.

Finne kirjoitti Kiljusten perheen seikkailuista myös näytelmän vuonna 1923. – Raine Raitio.

Lastenkirjallisuuden uudistaja

Kiljusen perheestä kertovat kirjat saivat alkunsa siitä, kun Finneltä pyydettiin lastenlehti Pääskyseen hauskoja kertomuksia.

Kiljus-tarinat ilmestyivät kahdeksana kirjana vuosina 1914–1925. Sarjaan kuuluvat: *Kiljusen herrasväki* (1914), *Kiljusen herrasväki satumaassa* (1916), *Kiljusen herrasväen uudet seikkailut* (1916), *Kiljusen Plättä* (1917), *Kiljusen herrasväki partiolaisina* (1918), *Luru Kiljunen ja hänen Hömppänsä* (1919), *Kiljusten vallankumous* (1921) sekä *Kiljuset palaavat* (1925).

Kiljus-kertomukset poikkesivat vuosisadan alun lastenkirjallisuuden valtavirrasta. Finnen kirjoittamat kertomukset eivät olleet opettavaisen idealistisia, kuten tuon ajan tope-liaaninen lastenkirjallisuus. Astrid Lindgrenin tapaan Finne korostaa kirjoissaan lapsen vapautta ja oikeutta aitouteen sekä elämäniloon. Lisäksi hän näyttää ajatelleen, että lasten tulee antaa kasvaa ja kehittyä ilman, että heitä liikaa kasvatetaan.

Finne viljeli yhteiskunnallista satiiria runsaasti. Kiljusten ensimmäisessä osassa se on vähäisempää, mutta lisääntyy, kun kirjojen aiheiksi nousevat Kiljusten osallistuminen kansalaissotaan, partioliikkeeseen, vallankumoukseen ja kun he uusivat hallitusmuodon. Varsinaiseen puoluepolitiikkaan kirjoissa suhtaudutaan kielteisesti. Ajatusmaailmaltaan Finne oli hyvin isänmaallinen ja suomenmielinen.

Jalmari Finne tekstitti myös ensimmäisen suomalaisen sarjakuvavihon, punaisia vastaan tähdätyn *Janne Ankkanen sotajalalla* (1918), jonka poliittisia kannanottoja ei tarvitse tihrutta rivien välistä.

Finnelle lastenkirjailijan maine oli kaksiteräinen miekka. Myyntiluvut imartelivat, mutta hän olisi kuitenkin halunnut olla oikea kirjailija, jollaisena kriitikot ja lukeva yleisö eivät häntä arvostaneet. Sen sijaan näytelmäkirjallisuudessa hänelle kävi paremmin. Hänen näytelmänsä *Pit-*

käjärväläiset on edelleen teattereiden kestopuosikki ja näytelmästä on tehty myös elokuva.

Vastakohtien mies

Professori Aulis Aarnion sanoin ”Finne oli mainio mies. Erinomainen teatterin ammattilainen, laadukas lastenkirjailija, mutta koko lailla keskinkertainen aikuisten kirjailija. Tosin häneltä ilmestyi joitakin mukiin meneviä historiali-

sia romaneja niin kuin *’Vuosisatain vaatimus’*, mutta useimmat teokset ovat hutiloiden kirjoitettuja, nopeimmat – jos perimätietoon on uskomisen – muutamassa päivässä kokoon kyhättyjä. Finne itsekin kärsi nopeudestaan ja maineestaan, vaikka *’Kiljusen herrasväki’* nousi kansalliseen kuuluisuuteen, ja kirjoja myytiin aikanaan yli 500.000 kappaletta.”

Jalmari Finne oli lapseton poikamies, mutta paradoksaalisesti hänet

Kansikuva kirjasta: Hassu kissa ja Johanssonska

tunnetaan parhaiten lastenkirjois-
taan. Finnen kerrotaan kuitenkin
olleen lapsirakas, mistä kertoo
osaltaan se, että hänellä oli seitsemän
kummilasta.

Teatterimiehenä hän oli kärsimä-
tön ja impulsiivinen ja kirjailijana
hosuja, mutta hän pystyi kuitenkin
puurtamaan pitkäjänteisesti vuosi-
kymmeniä historian tutkimuksen ja
sukututkimuksen parissa. Tämä hel-
sinkiläinen maailmanmatkaaja tuns-
i maaseudun ja Kangasalan kotiseu-
dukseen ja hämäläisten talonpoikien
historian tutkimuksen elämäntyök-
seen.

Jalmari Finne kuoli 63-vuotiaana
3.1.1938 ja hänet haudattiin äitinsä
viereen syntymäpitäjänsä Kangasa-
lan vanhalle hautausmaalle.

Finne määräsi testamentissaan
perustettavaksi Jalmari Finnen sää-
tiön, jonka tarkoituksena on jatkaa
Finnen elämäntyötä erikoisesti histo-
riantutkimuksen alalla. Toimintansa
toteuttamiseksi säätiö jakaa apurahoja.

Finnen sukututkimuskokoelmia
on sijoitettu Kansallisarkistoon ja
Tampereen kaupunginarkistoon.
Lisäksi kirjailijan työhön liittyvää
aineistoa on talletettu Suomalaisen
Kirjallisuuden Seuran arkistoon.
Finnelle kuulunutta esineistöä on
nähtävänä Kangasalan kotiseutu-
museossa. ●

Lähteet ja kirjallisuus

Haastattelut

Antti Lehden tiedonanto Raine Raitiolle.

Olla Adler Tyrkön ja Kyllikki Kärkkäisen haastattelu. Haastattelijä Raine Raitio.

Kangasala-Seura ry:n arkisto

Jalmari Finnen toimittama ja omilla sukutiedoillaan täyttämä Oma Sukuni -kirja.

Jalmari Finnen Säätiön verkkosivusto www.protsv.fi/th/finne/

Painetut julkaisut

Aarnio, Aulis, Vastahankaan. Muistikuvia. Kustannusosakeyhtiö Siltala. Keuruu 2009.

Aaltonen, Sirkku & Jänis, Marja, Näytelmäkäännökset suomalaisen teatterin lähteenä
– Suomenoskirjallisuuden historia 1. Toim. H. K. Riikonen, Urpo Kovala, Pekka
Kujamäki ja Outi Paloposki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1084.
Jyväskylä 2007.

Arvokas lahja kummisedältä – Kangasalan Sanomat 7.11.2014.

Finne, Jalmari, Ihmeellinen seikkailu. Ihmisiä, elämyksiä, mietteitä. Jälkeenjääneistä
papereista painoon toimittanut Yrjö Kivimies. K. J. Gummerus Oy. Jyväskylä 1939.

Finne, Jalmari, Janne Ankkanen sotajalalla. 1918.

Finne, Jalmari, Kiljuset. Kolminäytöksinen lasten huvinäytelmä. Otava. Helsinki 1923.

Finne, Jalmari, Pitkäräjäiset. Nelinäytöksinen huvinäytelmä. Otava. Helsinki 1923.

Finne, Jalmari, Nuijasota. Historiallinen kuvaus vuosien 1596 ja 1597 kapinasta. I–II
osa. Otava 2. painos I-osasta. Forssa 1945.

Finne, Jalmari, Sysmäläinen. Humoristinen historiallinen romaani. Otava. 3. painos.
Forssa 1944.

Finne, Jalmari, Ylioppilaita. Kuvaus Pohjalaisista ylioppilaita Turun yliopistossa. Otava
3. painos Forssa 1944.

Jalmari Finne. Työn ja mielikuvituksen mies. Toim. Unto Kanerva. Hämeenmaa XIV.
Hämeen Heimoliiton julkaisuja 24. 2. painos. Hämeenlinna 1999.

Koski, Mervi, Jalmari Finne – Kotimaisia nuorten klassikoita 2. Toim. Ismo Loivamaa.
BTJ Kirjastopalvelu Oy. Jyväskylä 2001.

Krohn, Helmi, Ystäväni kirjeittensä valossa. Otava. Helsinki 1945.

Kulha, Keijo K., Jutikkala. Tinkimätön akateemikko. Edita. Helsinki 2006.

Kuninkaasta kuninkaaseen eli suomalaisen oopperan tarina. Toim. Tiina-Maija
Lehtonen ja Pekka Hako. WSOY. Juva 1987.

Laitinen, Kai, Suomen kirjallisuuden historia. Otava. 2. painos. Keuruu 1981.

Mikkola, Anne-Maria, Julin, Anita, Kauppinen, Anneli, Koskela, Lasse ja Valkonen,
Kaija, Äidinkieli ja kirjallisuus. Käsikirja. WSOY. Porvoo 1998.

Palmén, Aili, Ystäväni, miehet, naiset. Muistelmia. Otava. 3. painos. Keuruu 1979.

Poppius, Liisa ja Raevuori, Yrjö, Finnen suku. Tampereen Historiallisen Seuran julkai-
suja II. Tampere 1934.

Riikonen, H. K., Klassikkokäännösten synty 1800-luvulta 1930-luvulle – Suomenos-
kirjallisuuden historia 1. Toim. H. K. Riikonen, Urpo Kovala, Pekka Kujamäki ja Outi
Paloposki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1084. Jyväskylä 2007.

Ruusumaa, Tuula, Jalmari Finne oli oman aikakautensa todellinen moniosaaja
– Kangasalan Sanomat 7.11.2014.

Virkkunen, Paavo, Lannistumaton. Paavo Virkkusen elämä. WSOY. Juva 2002.

Tietoja Jalmari Finnen kokoelmista

Järvinen, Juha, Jalmari Finnen arkisto. Luettelo laatikoiden VI:12–15 sisällöstä
– Jalmari Finnen säätiön vuosikirja 1986. Orivesi 1987.

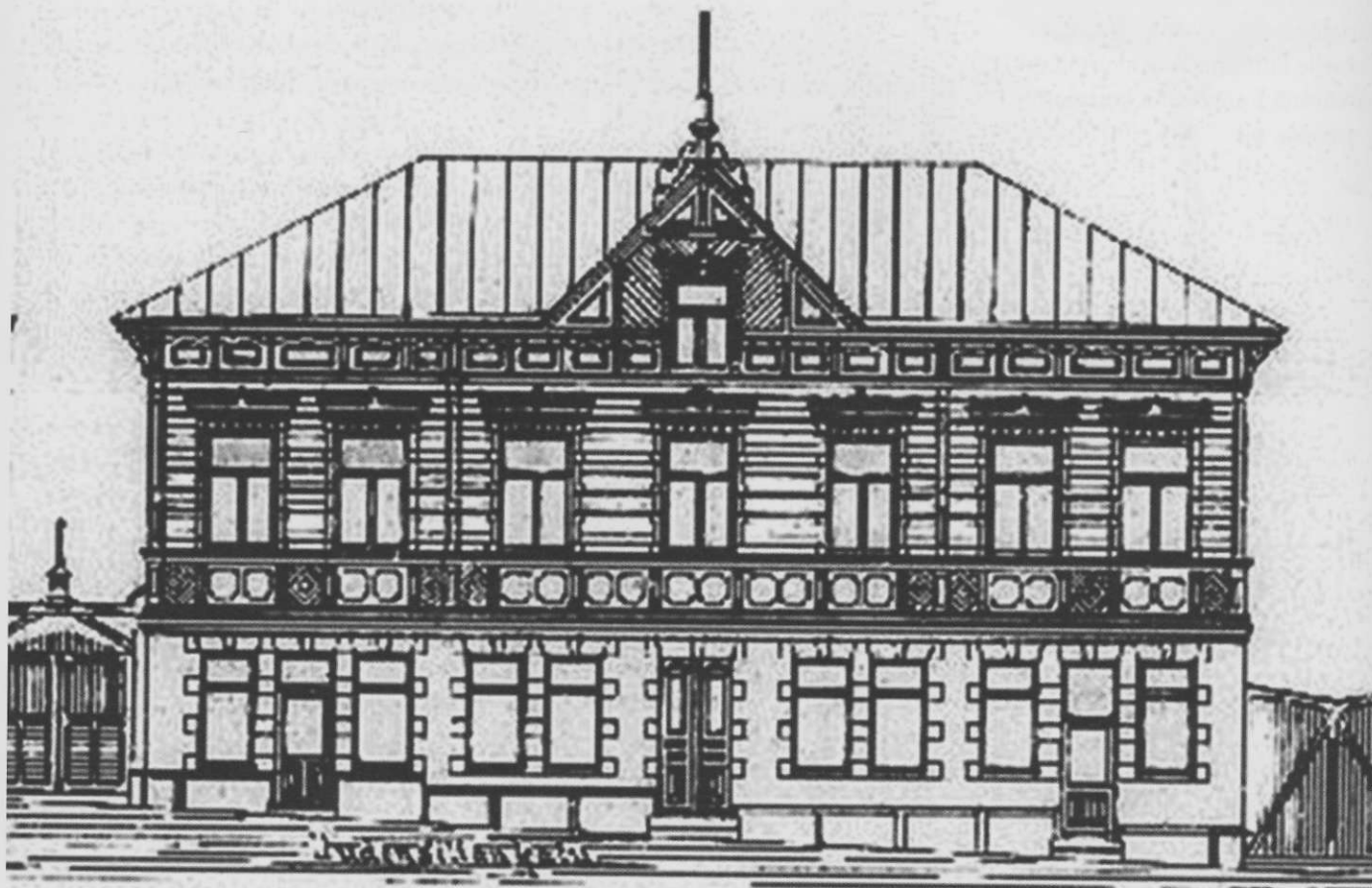
Järvinen, Juha, Esipolvitaulut Jalmari Finnen arkistossa – Jalmari Finnen säätiön
vuosikirja 1985. Hämeenlinna 1985.

Lipponen, Orvo, Jalmari Finnen arkisto ehtymätön aarre-aitta suomalaiselle
sukututkijalle. (Moniste.)

Talonomistaja **Pertti Marttila**

MARKKU UUSITALO

”Sitten rakensin tontille talon. Kivestä tein tai teetin aliosan ja puusta toisen osan päälle, joten se on 2 kertainen ja siinä on 60 tulisijaa.”

Näin kirjoitti Pertti Marttila päiväkirjaansa 1900-luvun alussa. Hän oli muutama vuosi aiemmin muuttanut Ylöjärveltä Tampereelle ja ostanut perinnöllään tontin Kyttälästä. Pertti Marttilan tyttärenpoika on kirjoittanut kirjan isoisästään ja tämän esivanhemmis- ta. Tässä artikkelissa Markku Uusitalo kertoo isoisänsä rakennuttamista taloista Satakunnankadulla.

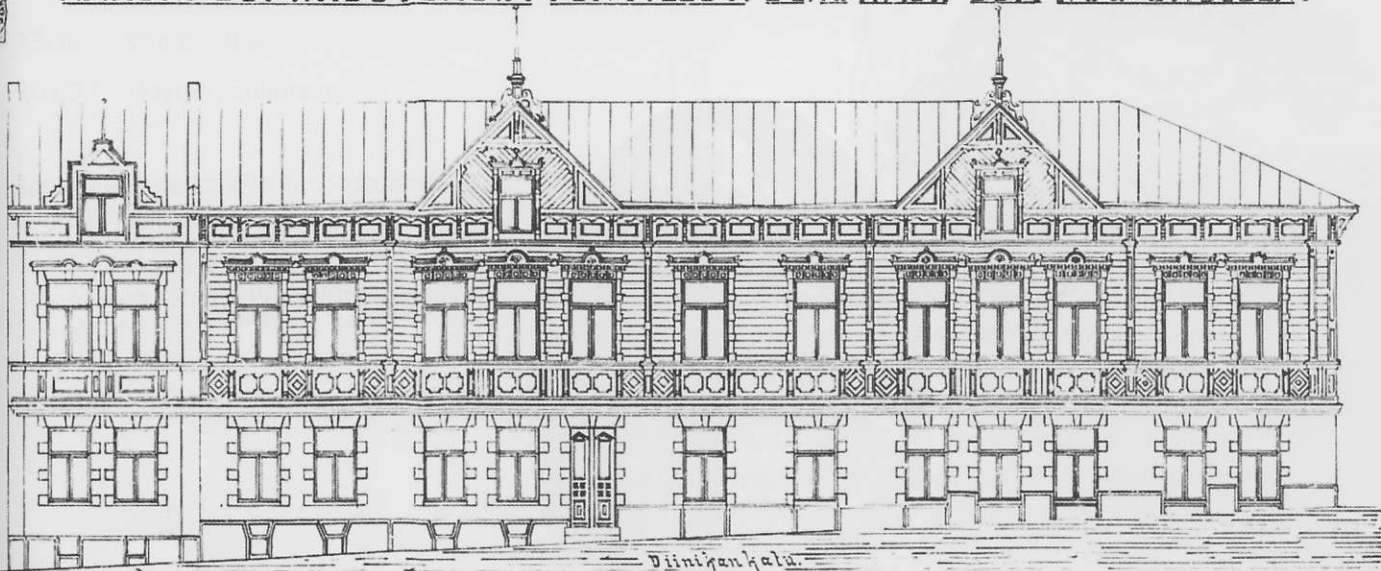
Kyttälä mainitaan vuoden 1540 maakirjassa yhtenä Tammerkosken kylän taloista, myöhemmin omana kylänä, jossa oli kaksi Skytte-nimistä taloa. Kyttälän alue ja koko vanhan Tammerkosken kylän itäinen puoli erotettiin Messukylästä ja liitettiin Tampereeseen vuonna 1877. Samalla kaupunki osti ja pakkolunasti Kyttälän alueen maat lähes kokonaisuudessaan itselleen. Kaupunginarkkitehti Caloniuksen laatima Kyttälän asemakaava vahvistettiin 1886 ja ensimmäiset uuden asemakaavan mukaiset tontit myytiin vuonna 1890.

Pertti Marttila osti syksyllä 1900 rakentamattoman tontin Tampereen Kyttälästä Uudensillankadun ja Viinikankadun kulmauksesta. Katujen nykyiset nimet ovat Satakunnankatu ja Tuomiokirkonkatu. Tontin käyntiosoite oli ja on edelleen Satakunnankatu 7. Tontin oston riitti pieni alkupääoma ja loppu kauppahinta jäi kaupungin rahatoimikamarille velaksi, mikä kiinnitettiin tonttiin ja siihen rakennettavaan taloon.

Vähän yli 40-vuotiaana kuolleen Pertti Marttilan sukujuuret olivat Ylöjärvellä ja Viljakkalassa.

RAKENNUSPIIRUSTUKSIA TONTILLE N° 30. XI KAUP. OSA TAMPEREELLA.

Marttilan rakennuttamat talot olivat Kyttälässä, Tuomiokirkon tuntumassa. Ne valmis-
tuivat juuri ennen kuin Tuomiokirkkoa alettiin rakentaa vuonna 1902.

Orpolapsesta talonomistajaksi

Pertti Marttila syntyi 1878 Ylöjärven Lempiäniemessä. Hän jäi lapsena kokonaan orvoksi ja oli Pirkkalaan muuttaneen isosiskon hoidossa kymmenkunta vuotta. Marttilan tilan olivat hänen vanhempansa ostaneet vain kymmenkunta vuotta aiemmin. Isän ja äidin yllättävät ja varhaiset kuolemat muuttivat elämän suunnan. Perikunta myi kotitalon vapaaehtoisella huutokaupalla ja tästä saamallaan alkupääomalla Pertti Marttila osti tontin kaupungista.

Pertti Marttilan isän puolen esivanhemmat ovat Ylöjärven Sammatista ja äidin puolen esivanhemmat Viljakkalasta. Pehr Johansson syntyi 1746 ja oli Sammatin talon torppari. Hän oli Pertti Marttilan isoisän isä. Äidin puolen esivanhemmat ovat Viljakkalan Ala-Sorvarin talosta. Talo on ollut Sorvarien suvulla 1700-luvun alkupuolelta lähtien.

Satakunnankadulle suunniteltujen rakennusten piirustukset hyväksyttiin Tampereen maistraatissa 17.1.1901 ja vahvistettiin noudatettavaksi Hämeenlinnan kuvernöörinviraston kansliassa seuraavalla viikolla.

Tontin osto ja talojen rakentaminen ei ollut mahdollista ilman lisäpääomia. Perintö antoi hyvän

lähtökohdan hankkeille, mutta rahaa tarvittiin paljon lisää. Kesäkuussa 1903 Pertti Marttila sai Tampereen Säästöpankilta ison lainan talojen rakentamista varten.

Vuonna 1901 vahvistetun rakennepiirustuksen mukaan Satakunnan- katu 7 tontilla oli kolme rakennusta, joista kaksi oli asuinrakennuksia ja kolmas varasto- ja huoltorakennus. Satakunnankadulle päin olevassa rakennuksessa oli alakerroksessa kaksi liikehuoneistoa ja yläkerrassa kuusi asuntoa. Tuomiokirkolle päin olevassa rakennuksessa oli kaksi liikehuoneistoa ja yhteensä yksitoista asuntoa.

Talonomistaja Pertti Marttila kuoli vähän yli 40-vuotiaana syöpään. Aamulehdessä 16.12.1920 olleen muistokirjoituksen mukaan hänessä meninälle yksi niitä todellisia suomalaisia, jotka vain omaan itseensä luottaen ponnistelivat eteenpäin. ●

Lähde

Markku Uusitalo 2014: Talonomistaja Pertti Marttila.

Pertti Marttilan elämäkertateos

Markku Uusitalon teos Talonomistaja Pertti Marttila ilmestyi lokakuussa 2014. Kirjassa kerrotaan dokumentoituihin lähteisiin perustuen Pertti Marttilan elämäntarina orpopojasta talonomistajaksi.

Teos löytyy Tampereen seudun sukututkimusseuran kirjastosta sekä Tampereen kaupunginkirjastosta. Kirjan voi myös ostaa tekijältä, markku.uusitalo@outlook.com.

Tampereen seudun sukututkimusseura ry

Kurkistuksia esivanhempien vaatekaappiin

Tänä vuonna Tampereen seudun sukututkimusseuran sukututkimuspäivän teemana on esivanhempien vaatetus.

Paikka: Sampola, Sammonkatu 2, Tampere

Ohjelma

- 10.00 Näyttely avataan
- 10.15 Sukututkimuspäivän avaus
- 10.30 **FM Jens Nilsson:** Perukirjat: sukututkijan kurkistuksia esivanhempien vaatekaappiin
- 11.30 Lounastauko
- 12.00 Tietoisku: Näin aloitat sukututkimuksen
- 13.15 **FT, intendentti Ildiko Lehtinen,** Suomen kansallismuseo: Käytännöllistä kauneutta. Kansanpukuja arkeen ja juhlaan
- 14.15 **FT Leena Valkeapää:** Malli, muoti, muisto. Mistä puhutaan kun puhutaan kansallispuvuista?
- 15.15 Päätössanat
- 16.00 Näyttely suljetaan

Tapahtuma on kaikille kiinnostuneille avoin ja pääsymaksuton.

Tapahtuma järjestetään yhteistyössä Tampereen seudun työväenopiston kanssa.

Tervetuloa mukaan!

Kevätvauvoja eniten, pyhävauvoja vähiten

JOHANNA KURELA

Suomessa syntyneistä lapsista on kerätty tietoja Suomen syntymärekisteriin vuoden 1987 alusta alkaen. Duodecim-lehdessä on analysoitu vuosina 1987–2010 syntyneiden lasten tietoja ja tehty mielenkiintoisia tilastollisia havaintoja.

Suomessa syntyy vuosittain noin 60 000 lasta. Vauvojen syntymäpäivät eivät jakaudu tasaisesti pitkin vuotta, vaan keväällä syntyy vauvoja enemmän kuin myöhään syksyllä. Viikonloppuisin ja juhlapäihinä syntyy vauvoja vähemmän kuin arkena, mikä johtuu sairaaloiden toiminnasta. Synnytyksen käynnistykset ja suunnitellut keisarileikkaukset ajoitetaan arkipäiviin, ja näin ne vaikuttavat tilastoihin.

24 vuotta kattavan syntymärekisterin tietojen mukaan joulunpyhät ovat jokseenkin harvinaista syntymäaikaa. Lapsia syntyy keskimäärin vajaat 166 vauvaa päivässä, mutta jouluaattona, joulupäivänä

ja tapaninpäivänä on syntynyt vain 121–123 vauvaa päivässä. Kaikkein harvinaisin syntymäpäivä on luonnollisesti karkauspäivä 29.2. Vuosina 1987–2010 karkauspäivänä on syntynyt vain 1002 lasta.

Suosituimmat syntymäpäivät vaihtelevat vuosittain, mutta pidemmällä aikavälillä yleisimmät syntymäpäivät ovat 28.4., 18.3. ja 23.3. Kevätvauvojen runsas määrä kertoo perheenisäystä suunnittelevien vanhempien elämästä. Toivottu raskaus pyritään ajoittamaan kesän kynnykselle, jolloin pienen vauvan kanssa on mukavampaa toimia ja lapsen isällä on isyysloman lisäksi kesäloma vietettäväksi perheen kanssa. Tällöin on vauvanhankintapuuhiin ryhdyt-

tävä edellisen vuoden kesälomalla. Sanonnan mukaan kaunis juhannus lupaakin paljon maaliskuuvauvoja. Talviloma ei aiheuta samanlaista piikkiä syntyvyystilastoihin. Vähiten syntyneitä on marras-joulukuussa.

Tutkittuna aikana ennätysmäärä suomalaisvauvoja syntyi tiistaina 29.3.1988 ja torstaina 1.4.1993, jolloin kumpanakin päivänä syntyi 246 lasta. Harvinaisin syntymäpäivä oli sunnuntai 23.11.1997, jolloin syntyi vain 83 lasta.

Vauvoja tuplasti ja triplasti

Suomessa kaksosia syntyy vuosittain noin 860 lasta – joka päivä syntyy siis 2–3:lle äidille kaksosvauvat. Tutkittuna aikana Suomessa on syntynyt myös 391 kolmoset ja kuudet neloset. Monisikiöisiä raskauksia on ollut kautta aikojen. Kun ennen vanhaan naisella oli runsaasti raskauksia, oli monisikiöisten raskausten todennäköisyys suurempi. Nykyään monisikiöiset raskaudet liittyvät usein lapsettomuushoitoihin.

Aleksis Kiven Jukolassa seitsemän veljeksen äidillä oli kahdet kaksoset, mikä nykyään on varsin harvinaista. Syntymärekisterin tiedoissa kahdet kaksoset on 167 äidillä. Yhdellä äidillä on jopa kolmet kaksoset. Yhteentoista perheeseen kuuluu kaksoset ja kolmoset.

Tutkittuna aikana eniten kaksosvauvoja on syntynyt 26.4. ja 31.7., jolloin kumpanakin päivänä on syntynyt 79 kaksoset. Yksittäisistä päivistä vilkkain kaksosvauvojen syntymäpäivä on ollut 16.1.1996 ja 27.12.2002, jolloin päivänvalon näki kaikkiaan 11 kaksoset. ●

Lähde

Mika Nuutila ja Mika Gissler 2011: Syntymätilastojen ihmeitä – onko niitä? – Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim, 2011, numero 127 (23): 2487–2390. Artikkelin löytyy myös internetistä.

Henkilötieto- koulutus

31.1.2015 Tampereella

Suomen Sukututkimusseura järjestää lauantaina 31.1.2015 klo 10.30–16.30 Vanhalla kirjastotalolla (Keskustori 4, Tampere) Sukututkija henkilötietojen käsittelijänä -koulutuspäivän.

Hinta 49 €, Suomen Sukututkimusseuran jäsenille 35 €.

Sitova ilmoittautuminen

16.1.2015 mennessä lomakkeella:

www.genealogia.fi/ilmoittautumislomake

Ilmoittautumisen yhteydessä osallistujat voivat lähettää henkilötietojen käsittelyä koskevia kysymyksiä.

Lisätietoja: **seura@genealogia.fi**

Arvo Eemeli Pirttijärvi (1902–1944)

Sukutarinakirjan kirjoittaminen **unohtuneesta sukulaisesta**

JOUNI KOSKELA, HALLINTONOTAARI, HM

”Mikä oli miehiään
Arvo Eemeli Pirttijärvi”,
kysyin 90-vuotiaalta
äidiltäni Eila Koskelalta
tammikuussa 2014,
kun hän alkoi muistella
edesmenneitä
sukulaisiaan.

Olin Arvosta (1902–1944) kuullut kyllä aikaisemminkin, mutta en ollut paneutunut äitini sedän, taatani veljen, traagiseen elämään sen syvällisemmin. Mielisairaalassa kuolleenä hänet oli suvussa unohdettu. Mielisairaalat olivat kansankielellä olleet hullujenhuoneita. Sinne joutuneista sukulaisista tunnettiin häpeää.

Mielessäni risteili useita kysymyksiä: Miksi Suodenniemen Lahdenperän kylässä syntynyt ison talon poika ei löytänyt paikkaansa itsenäistyneen Suomen rakentajana? Mitä hänelle tapahtui Amerikassa? Miksi Arvo joutui myöhemmin mielisairaalaan? Mihin hänet on haudattu? Mitkä olivat hänen muut elämänvaihteensa?

Arvo-setä oli ollut äidilleni pikkulapsena tärkeä sukulainen, sillä tämä oli asunut hänen lapsuudenkodissaan. Arvo, joka oli poikamies, osoitti lapsirakkautta veljensä lapsia kohtaan. Äitini oli hänen suosik-

kilapsensa, mikä näkyi myös äitini kirjoituksesta hänen omassa muistelukirjassaan: ”Tärkein ihminen minulle muutaman vuoden vanhana oli Arvo-setä. Hän joka aamu puki minut. Minulla oli ikävä, kun hän lähti Amerikkaan.” Arvo toi myös äidilleni Amerikan tuliaisen, joka oli kaleidoskooppi.

Unohtuneen tarina avautuu

Luin tuohon aikaan juuri ruotsinkielistä islantilaista dekkaria, missä päähenkilö ryhtyi selvittämään kotikylässään noin 70 vuotta sitten kadonneen henkilön kohtaloa. Tämä antoi minulle lisäsytykettä ryhtyä selvittämään samanikäistä tapausta sukulaismiehen kohtalosta. Mene-
telmistäkin tuli hyvin samanlaisia: aikalaisten ja heidän jälkeläistensä haastattelemisia, asiakirjatutkimisia, tapahtumapaikoilla käyntejä, hautausmaakierroksia yms. Oleellisena erona oli, että en rikkonut hauta-

rauhaa kuten mainitun dekkarin päähenkilö teki. Yhteistä meillä oli myös ammatillinen koulutus: poliisi-koulutus.

Ensiksi otin yhteyttä vaimoni sisareen Marja-Leena Viiloon, joka on sukututkija. Olen hänen kanssaan tehnyt paljon historiaan liittyvää yhteistyötä. Kun teen omia tutkimuksiani, niin saan häneltä aina nopeasti sukutietoja ja taustoituksia. Lisäksi nyt oli kyse vielä yhteisestä sukulaisesta, sillä Marja-Leenalle Arvo oli ollut hänen isänsä eno.

Marja-Leena selvitti nopeasti kirkonkirjojen kautta Arvon perustiedot. Hautapaikan selvittämisessä jouduimme yhdessä tekemään hieman enemmän työtä. Saimme tietää, että Arvo on haudattu Tyrvään Roismalan kappelihautausmaalle rivihautaan, mitä ei ole enää olemassa. Siitä sitten jatkui erilaisten arkistotietojen etsiminen, sukulaisten haastattelut, kyläläisten haastattelut Suodenniemen Lahdenperässä sekä

Hämeenkyrön Nukarinkulmalla ja Kintuksessa, valokuvien etsiminen, taustakirjallisuuden ja muun aineiston lukeminen sekä hautausmailla käynnit ja Arvon elämään vaikuttaneiden rakennusten etsiminen ja tutkiminen. Monen haastateltavan johti väärille poluille päähenkilön samanniminen veljenpoika. Onnesta tämän mahdollisen ”harhapolun” olin noteerannut jo heti työn alkuvaiheessa.

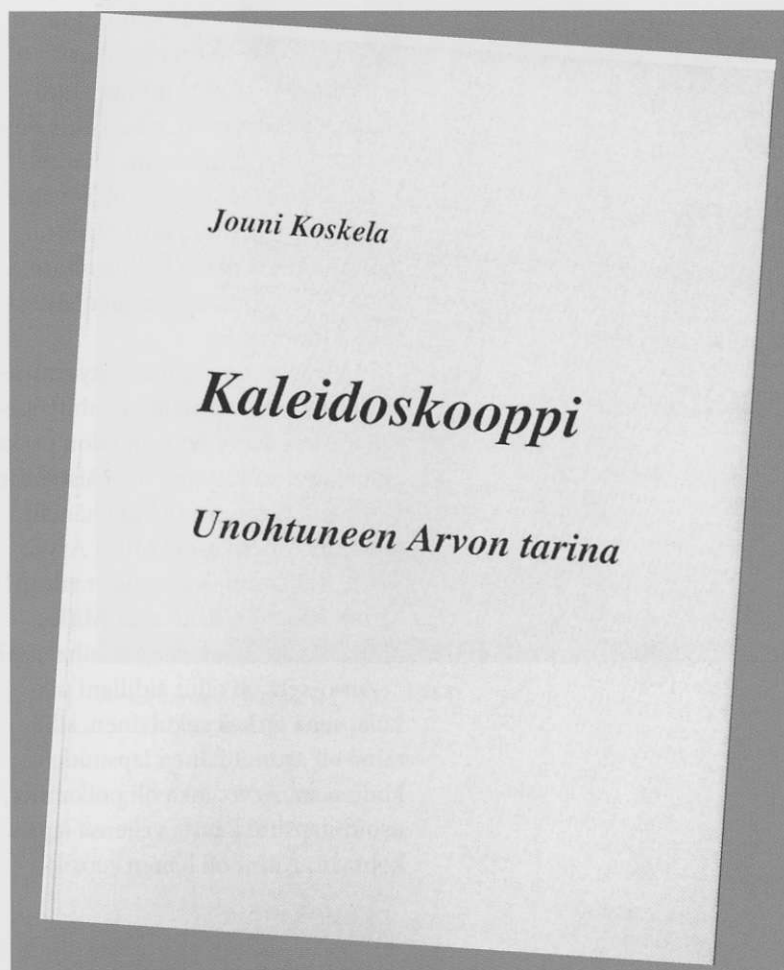
Sukututkimuksesta sukutarina

Koko talven ja kevään ajan kerroin äidilleni, mitä tietoja olen Arvosta saanut ja koonnut. Hän muisteli joka kerta setäänsä, ja aina jokin sivulause tai lisäajatus vei tutkintaa taas eteenpäin. Loppujen lopuksi Arvon ajan aikalaisista äitini oli ainoa, jolla oli hänestä luotettavia muistitietoja. Täytyy muistaa, että äitinikin oli nähnyt setänsä viimeisen kerran 5-vuotiaana vuonna 1929.

Arvon tietojen kokoaminen tuntui olevan äidillenenikin kuin helpotus. Häntä edeltävä sukupolvi oli lähes kokonaan Arvon hylännyt, ja kun hänestä ei ollut puhuttu, niin tieto ei levinnyt äitini ikäpolven muille sukulaisille, saati sitten minun sukupolvelleni. Äitini kautta minulle kuitenkin avautui vielä mahdollisuus kirjoittaa sukutarina kirjaksi. Hetki oli myös viimeinen mahdollinen, sillä äitini kuoli viikkoa ennen kuin vein kirjan painoon.

Koko tutkimuksen ajan talvella ja keväällä kirjoitin Arvosta sukutarinaa. Ensi tein sitä vain suvun sisäiseen käyttöön, kun monet haastattelemani sukulaiset sitä toivoivat. Pelkkien perusfaktojen kokoaminen ei olisi tuottanut kuin muutaman sivun tekstiä plus sukuuutteloita. Haa-
veilin kuitenkin aiheen kirjoittamista kirjaksi, ensin vain suvun käyttöön, mutta sitten tietojen lisääntymisen myötä myös julkiseksi kirjaksi.

Tässä vaiheessa päätin alkaa käyttää kaunokirjallista vapautta eli kirjoittaa sukutarinan, missä tosiasiat nivotaan yhteen kaunokirjallista

vapautta käyttäen. Koska ei ollut olemassa kirjoitettuja, kirjoitin niitä, koska ei ollut olemassa kuin muuttaman kohtaamisen keskustelutiedot tiedossa, kirjoitin niitä lisää jne. Kirjoittamisprosessini eteni osaksi fiktiosta faktaan. Kirjoitin sisältöjä, jotka myöhemmät asiakirjalöydöt vahvistivat oikeiksi tai joiden avulla pystyin tarkentamaan kirjoittamaani tekstiä.

Näin syntyi sukutarinakirja, elämäkertaromaani ”Kaleidoskooppi – Unohtuneen Arvon tarina”.

Sukulaistarina johdatti minut Suodenniemen Lahdenperän ja Hämeenkyrön Nukarinkulman ja Kintuksen kylien elämään, vapaussodan jälkimaininkeihin, Polkupyöräpataljoona 1:n alkuvaiheisiin Terijoen Kellomäellä itsenäistyneessä Suomessa ja rajaelämään Neuvostovenäjän kanssa, siirtolaisuuden vaiheisiin Amerikassa ja lopuksi potilaana olemiseen Tyrvään piirimielisairaалassa.

Kirjan virallislähteinä olivat kirkonkirjat, Pirttijärven talon perinnöksiostokirja, kutsuntalut, sotilaskantakirjat, Amerikan laivakortit ja siirtolaisuusarkistot, holhouslautakunnan pöytäkirjat, nimismiespiirin pöytäkirjoja, Arvon potilaskertomuksen tietoja. Runsaasti oli myös arkistoja, joista ei mitään tietoja löytynyt kuten ulkoministeriön siirtolaisuusarkisto.

Arvon potilaskertomustietoihin vuosilta 1929–1944 tein virallisen pyynnön aineiston nykyiselle haltijalle eli Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alaiselle Vammalan aluesairaалalle. Sain tutkimusluvan. En saanut kopioida Arvon potilaskertomustietoja, mutta sain tutustua niihin ja keskustella niistä yhdessä psykiatrian ylilääkärin kanssa. Tiedot olivat vanhoilla paperisilla korteilla ja lomakkeilla ja mukana oli myös muuta kirjallista materiaalia. Olipa mukana Arvon sairaалassa lääkäriille kirjoittama kirjekin, joka oli kirjoitettu

selvällä ja hyvällä käsialalla.

Muina dokumenttilähdeaineistoina olivat usean eri alan kirjat, sanomalehdet, elokuvat, runot ja laulut. Amerikan siirtolaisuuden erityistietolähteinä olivat aiemmat omat tutkimukseni ja kirjoitukseni Amerikan halkijuoksuista vuosilta 1928–1929 ja siirtolaisuuden taustoista.

Asevelvollisuuden suorittamiseen kaukana kotoa Karjalan kannaksella antoivat lisätietoa hämeenkyröläisen isäni Niilo Koskelan armeijamustokirjan merkinnät Polkupyöräpataljoona 2:sta 1930-luvulta eli noin 15 vuotta Arvon asepalveluksen jälkeiseltä ajalta.

Kirjan aihe ei ole vielä loppuunkäsittely, sillä Sastamalan seurakunta ja Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ovat lupautuneet asettamaan Roismalan hautausmaalle muistolaatan sinne haudattujen Tyrvään piirimielisairaалan potilaiden muiston kunnioittamiseksi. ●

Vinkkejä kirjoittajille

Yhteenvetona sukutarinakirjan kirjoittamisesta voin todeta seuraavaa:

Kirjoittamisessa kannattaa tehdä yhteistyötä: joku on hyvä tutkimaan sukua, joku on hyvä penkomaan arkistoja, joku on hyvä haastattelemaan ihmisiä, joku on hyvä kirjoittamaan. Edellä mainitut ominaisuudet ovat harvemmin kaikki yhdellä henkilöllä.

Osin vastaan tulee arkaluonteisiakin sukuun liittyviä asioita. Itse varmistin tämän luetuttamalla käsikirjoituksen kahdella sukulaisella ja hakemalla siten hyväksyntää julkaisemiselle.

Asioiden oikeellisuus varmasti mietityttää kirjoittajaa. Kirjoitustyylin valinnalla pystyy ratkaisemaan tätä ongelmaa.

Elävällä tavalla kirjoitettu sukutarina kiinnostaa lukijoita – kirjastani on otettu jo toinen painos.

Lapinrauniot

kertovat esi-isien historiaa

TEKSTI JA KUVAT JORMA LAPPALAINEN

Nykyään voidaan dna-tutkimuksen keinoin tutkia suvun historiaa kauemmaksi menneisyyteen kuin mitä dokumenttien avulla on mahdollista päästä. Kun tämä tieto yhdistetään arkeologiseen tietoon muinaisjäännöksistä, voidaan saada uutta mielenkiintoista tietoa esivanhempien historiasta.

Mitä ovat lapinrauniot

Lapinrauniot ovat lähinnä Suomen sisämaassa esiintyviä esihistoriallisia kivirakennelmia, jotka yleensä sijaitsevat järvenrannan tuntumassa ja joista ainakin osa on röykkiöhautoja. Lapinraunio on usein kasattu kallionlaelle lähelle järven rantaa ja näkyvälle paikalle. Niiden keskikoko on halkaisijaltaan 8 metriä. Lapinrauniot on tavallisesti ajoitettu varhaismetallikautisiksi (noin 1900 eaa.–400 jaa.) tai pronssikautisiksi.

Ketkä näitä lapinraunioita rakensivat? Arkeologisten löytöjen osalta lapinrauniot on yhdistetty ns. Luukonsaaren keramiikkaan. Täältä Etelä-Kallaveden pieneltä saarelta löydettiin ensimmäisenä koristelutaan omintakeisten saviastioiden paloja, ja näin saari on antanut nimen yhdelle esihistorialliselle keramiikkar ryhmälle. Luukonsaaren keramiikan levinneisyysalue käy karkeasti yksiin lapinraunioiden levinneisyysalueen kanssa, ja ne sijaitsevat samalla tavalla järvien rannoilla ja saarissa.

Etnisesti lapinrauniot on usein yhdistetty lappalaisiin ja saamelaisiin. Myös vastakkaisia käsityksiä lapinraunioiden etnisestä luonteesta on olemassa. Kuitenkin käsitys eteläisen Suomen lappalaisista on viime aikoina monipuolistunut, eikä kaikkia varsinkaan itäisen Suomen lappalaisia voida rinnastaa nykyisiin pohjoisen Suomen saamelaisiin vaan heitä voidaan pitää varhaisena itämerensuomalaisena heimona, joka tuli alueelle jo ennen laajempaa viljelijäasutusta. He olivat elinkeinoltaan metsästäjiä ja kalastajia. Heidän elinkeinonsa vuoksi myöhemmin tulleet viljelijät kutsuivat heitä lappalaisiksi heidän etnisestä taustasta riippumatta.

Lapinraunioiden esiintymisalueet

Lapinraunioiden pääesiintymisalueet ovat Järvi-Suomessa. Tärkeimmät näistä ovat Saimaan vesistön, Keski-Suomen ja Pirkanmaan suurten järvien alueet. Esimerkkejä

Lentävänniemen
Reuharinniemiessä
on kaksi lapin-
rauniota. Läntinen
röykkiö on hieman
pienempi kuin
itäinen röykkiö.

Lentävänniemen
Reuharinniemen
itäinen lapinraunio
on 1130–1300
vuotta sitten
kuolleen kahden
tai kolmen vainajan
hauta.

paikkakunnista, joissa on paljon lapinraunioesiintymiä, ovat Itä-Suomessa Kuopio, Savonlinna ja Mikkeli, Keski-Suomessa Jyväskylä, Äänekoski ja Viitasaari sekä Pirkanmaalla Ruovesi, Hämeenkyrö, Virrat ja Tampere.

Reuharinniemen lapinrauniot

Tampereella Lentävänniemen Reuharinniemessä sijaitsee kaksi hienoa lapinrauniota.

Itäisempi lapinraunio on muodoltaan pyöreä ja kooltaan noin 7 x 7 metriä. Korkeudeltaan se on noin puoli metriä. Tutkimusten perusteella kyseessä on hautaröykkiö, johon on haudattu kaksi tai kolme ihmistä. Röykkiö ajoittuu rautakauden lopulle. Radiohiilimenetelmällä ajoitettu hiilinäyte antoi röykkiölle ajoituksen vuosien 708–883 välille. Längisempi röykkiö on edellistä pienempi. Se on muodoltaan pyöreä ja kooltaan noin 6 x 6 metriä ja itäistä röykkiötä matalampi.

Ilmeisesti ennen lapinraunioiden rakentamista paikalla on sijainnut myös pieni lyhytaikainen pyyntileirityyppinen asuinpaikka, joka ajoittuu joko kivikauden lopulle tai varhaiselle pronssikaudelle.

Kesän 1999 tutkimuksissa saatiin Reuharinniemen lapinraunioista paljon uutta tietoa. Tutkimuksissa isompi röykkiö tutkittiin kokonaan ja sen alla ollut maa kaivettiin peruskallion pintaan saakka, jonka jälkeen raunio ennallistettiin.

Kaivauksissa todettiin, että röykkiö oli ainakin osittain rakennettu paljaan kalliopinnan päälle, tosin suurimmaksi osaksi raunio oli rakennettu hiesu- tai moreenikerroksen päälle. Röykkiössä oli keskimäärin neljä kerrosta kiviä, joiden koko vaihteli hyvin pienistä hyvin suuriin, joista suurimmat olivat jopa yli metrin halkaisijaltaan. Tutkimuksia johtaneen arkeologin arvion mukaan röykkiön kokoamiseen on kulunut aikaa kymmenhenkiseltä ryhmältä muutama päivä, jos kivet ovat olleet valmiiksi paikalla.

Aartenetsijät olivat ainakin osittain rikkoneet röykkiön yläkerrokset. Ainoastaan röykkiön alimmat osat olivat säilyneet täysin koskemattomina. Röykkiön pohjalla erottui 40–80 cm paksu reunakehä, jonka halkaisija oli vajaat seitsemän metriä. Reunakehän sisäpuolella havaittiin merkkejä mahdollisesta sisemmästä kehästä sekä kahdesta muusta kivikehästä, jotka ilmeisesti liittyvät kahteen ruumishautaan.

Yhteys sukuhistoriaan

Verotietojen mukaan nykyisten Lappalaisten sukujen yksi kaukaisimmista nimeltä tunnetuista esi-isistä Pekka (Peer) Lappalainen maksoi veronsa kaloina 1500-luvun puolivälin tienoilla entisen Tavin salmen pitäjässä. Nykyisen Kuopion kaupungin tuntumassa asunut Pekka Lappalainen hankki siis pääosin elantonsa kalastamalla mm. Kallaveden vesistössä. Hänet luokiteltiin ns. verolappalaiseksi. Myöhemmin 1600-luvulla Pekka Lappalaisen jälkeläisistä tuli viljelijöitä Pohjois-Savon alueelle.

Muinaisten järvilappalaisten heimo on tullut esille myös dna-sukututkimuksen kautta. Heidän heimonsa (ns. pohjoislaatokkalaiset) näyttävän tutkimustulosten mukaan asuttaneen Savoa jo yli 2000 vuotta sitten. Muinaisjäänteinä heidän olemassaolostaan kertovat varhaismetalli- ja pronssikautiset lapinrauniot, joita löytyy Kuopion rannoilta erityisen paljon ja mm. seuraavista paikoista: Hukkanen (saari Etelä-Kallavedellä), Korkea-Varpanen (saari Etelä-Kallavedellä), Lamminniemi (niemi Ritoniemessä), Kopolanniemi (niemi Juurusveden rannassa) ja Kotkatniemi (niemi Kotkatlahden rannassa).

Lappalaisten sukuseura onkin päättänyt ehdottaa, että Kuopion kaupunki nimeäisi muinaisten Kallavedellä kalastaneiden järvilappalaisten muistoksi jonkin niemen tai saaren joko Etelä-Kallavedeltä Ritonien läheltä tai Kuopion

pohjoispuolelta Jännevirran seudulta ”Lappalaisten niemeksi” tai ”Lappalaisten saareksi”. ●

Lähteitä

Painetut lähteet

Okkonen Jari: Jättiläisen hautoja ja hirveitä kiviröykkiöitä – Pohjanmaan muinaisten kivirakennelmien arkeologiaa. Taideaineiden ja antropologian laitos. Oulun yliopisto. Oulu 2003.

Vadim Adel: Tampereen Reuharinniemen lapinraunio tutkimukset. Muinaistutkija 1/2002.

Internetlähteet

Pirkanmaan maakuntamuseon Adoptoi monumentti -verkkosivusto: <http://adoptoi.monumentti.fi/kohteet/reuharinniemen-lapinrauniot-tampere/>

Museoviraston ylläpitämä Muinaisjään-
nösrekisteri-palvelu: [http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteripor-
taali/mjreki/read/asp/r_default.aspx](http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteripor-
taali/mjreki/read/asp/r_default.aspx)

Kartanoita kerrakseen

Kevätretki Somerolle
lauantaina 23.5.2015

Kevään retken teemme Somerolle, kuuluisaan kartanopitäjään. Kuljemme erään Loviisa Albertiinan jäljillä Someron kartanoissa ja kuulemme kartanoiden aiempien asukkaiden kiinnostavasta elämästä. Osaan kartanoista tutustumme vain ulkopuolelta.

Lähtö lauantaina 23.5.2015 Keskustorilta Vanhan kirkon edestä klo 8.00.

Paluu samaan paikkaan noin kello 19.

Retken hinta on jäsenille 70 € ja muille 80 €. Hintaan sisältyy bussimatkat, opastus, kartanolounas ja kahdet kahvit.

Ilmoittautuminen alkaa Orpanan tultua jäsenistölle. Ilmoittautua voi www.tamsuku.fi-sivuston kautta, jäseniloissa tai sähköpostitse osoitteeseen sylvikki@gmail.com. Aiemmistä käytännöistä poiketen jäsensihteeri Aila Mäki ottaa ilmoittautumisia vastaan myös puhelimitse numerossa 040 760 1527.

Ilmoittautuessasi kerro

- retkelle tulijoiden nimi/nimet osoite, puhelinnumero ja sähköpostiosoite
- oletko sinä ja mahdollinen seuralaisesi Tampereen seudun sukututkimusseuran jäseniä
- ruokarajoitteet
- lähetetäänkö lasku sähköpostitse (suositeltu tapa) vai postitse

Kotimaan retkille ilmoittautumisesta

Ilmoittautuminen retkelle on sitova. Esteen sattuessa ilmoittautuminen on heti peruttava jäsensihteeri Aila Mäelle (yhteystiedot Orpanan sivulla 2). Seuran hallitus on päättänyt retki-ilmoittautumisen perumisesta seuraavaa:

- Kotimaahan suuntautuvan retken voi perua vapaasti viikkoa ennen lähtöä.
- Jos retken peruu tämän jälkeen tai ei ilmoita poisjäämisestään, seura perii ilmoittautuneelta puolet retken hinnasta.
- Jos ilmoittautunut voi esittää hyväksyttävän syyn poisjäämisestään, seura perii ilmoittautuneelta 5 euroa.

Sukututkimus ja taide

TEKSTI JA KUVAT JORMA LAPPALAINEN

Sisämaa, Reetta Partanen

Sukututkimus on sukututkijoille yleensä selvä asia, mutta siihen liittyy monia monimutkaisia kysymyksiä sukulaisuudesta, omista juurista, suhteesta esivanhempiin ja heidän henkiseen perintöönsä jne. Niitä ei ole aina helppo konkretisoida. Sukututkimuksen ja taiteen perinteisiä ja monille tuttuja yhteyksiä edustavat muotokuvien ja hautamuistomerkkien käyttö havainnollistamaan varhaisia sukupolvia ja heidän vaihteita.

Uusiakin yhteyksiä sukututkimuksen ja taiteen välillä voi olla löydettävissä, koska taiteessa yritetään

usein ilmaista sanoin vaikeasti ilmaistavia asioita mm. visuaalisessa muodossa. Tampereella oli esillä TR1 Taidehallissa 11.10.–16.11.2014 kolmas valtakunnallinen paperitaiteen näyttely nimeltään *Paperin taide*. Näyttelyssä oli useita paperimassasta tehtyjä veistoksia. Niiden joukossa oli pari teosta, joiden koin liittyvän läheisesti sukututkimukseen.

Kuvataiteilija Reetta Partasen teos *Sisämaa* on vaikuttava teos. Tekijä on itse luonnehtinut sitä seuraavasti: ”Teoksen materiaalinkeruureis-
suilla metsissä lähestyin samalla puutarhassa kökkivää mummoani tai minun ikäisenä metsätoissa olevaa isääni. Teoksen voikin nähdä esimerkiksi konkreettisena ihmisen ja luonnon metamorfoosina, symbolina ihmisen ja luonnon suhteesta tai ihmisyyden olemuksesta.”

Itse koin teoksen, heti sen nähtyäni, sukujuurien kuvauksena. Sukujuurilla me sukututkija tarkoitamme esipolviemme muodostamaa ’juuristoa’ tai nykyään myös dna:mme kehitystä kuvaavana fylogeneettisenä sukupuuna. Vertauskuva puusta ja

sen juurista on muodostunut sukututkijoille kaikista suosituimmaksi suvun vertauskuvaksi. Se on hyvä esimerkki siitä symbolin voimasta, jonka parissa taidekin kaiken aikaa toimii.

Toinen teos näyttelystä, joka liittyy sukuteemaan, on kuvataiteilija Heidi Piipon *Katkennut yhteys*.

Taiteilijan sanoin: ”Katkennut yhteys on kuvaus välinpitämättömyydestä omia juuria kohtaan. Teoksen juuret on katkaistu ja varastoitu katseelta suojaan. Ne roikkuvat yksinään tyhjässä tilassa, unohdettuina. Teos pyrkii herättämään keskustelua juurien merkityksestä oman identiteetin rakentamisesta, sekä siitä miten juurettomuus vaikuttaa meihin.”

Teos voi myös viitata siihen, että pienikin pala kadonneita juuria voi olla avain juurten uudelleen löytämiseen. Fossiilista löydetty muinaisdna kertoo kaukaisista esivanhemmista uutta tarinaa. Muutamasta valokuvasta tai säilyneestä pikkuesineestä voi alkaa löytöretki menneisyyteen. ●

Uusi vuosikirja julkaistaan tammikuussa

Tampereen seudun sukututkimusseura ry:n uusi vuosikirja julkaistaan tammikuussa 2015. Seuramme puheenjohtajan Raine Raition teksteihin perustuva teos on ensi kertaa myynnissä Sampolan sukututkimuspäivillä 25.1.2015, minkä jälkeen sen voi ostaa myös jäsenilloissa tai seuran julkaisumyyjältä (jorma.lappalainen@tamsuku.fi).

Hyvä paha suku -kirjaa yhä myynnissä

Suuren suosion saanutta vuosikirjaamme *Hyvä paha suku* -teosta on yhä saatavilla. Hanki nyt itsellesi oma ennen kuin painos loppuu! Voit ostaa teoksen Sampolan sukututkimuspäivillä, jäsenilloissa tai tilaamalla sen seuran julkaisumyyjältä Jorma Lappalaiselta (jorma.lappalainen@tamsuku.fi).

Yhteystietojen välittämisestä

Seuran hallituksen periaatepäätöksen mukaan seura ei anna eteenpäin jäsenten tai muiden tutkijoiden yhteystietoja.

Mikäli seuralta pyydetään jonkun jäsenen tai Orpanan kirjoittajan yhteystietoja, seura ottaa itse yhteyttä tavoiteltuun henkilöön ja välittää yhteydenottopyynnön hänelle. Näin tavoiteltu henkilö saa itse päättää, vastaako hän kysyjälle vai ei.

Tarkista yhteystietosi Sampolassa

Oletko luopunut lankapuhelimestasi ja siirtynyt kokonaan matkapuhelimen käyttöön? Onko sinulla sähköpostiosoitetta? Onko sähköpostiosoitteesi vaihtunut? Tuliko Orpana yhä vanhaan osoitteeseesi?

Tule Sampolan sukututkimuspäiville tarkistamaan, että yhteystietosi ovat ajan tasalla! Seuralla on sukututkimuspäivän aikana Tarkista jäsentietosi -piste, missä voit poiketa katsomassa omat yhteystietosi.

Voit myös lähettää sähköpostia seuran jäsensihteerille Aila Mäelle (aila.maki@tamsuku.fi) ja ilmoittaa uudet tietosi.

Ilmoitathan seuralle myös silloin, kun haluat luopua seuran jäsenyydestä. Erotamme automaattisesti kaikki ne jäsenet, jotka eivät kahteen vuoteen maksa jäsenmaksuaan. Ennen tätä lähettemme useaan otteeseen muistutuksia jäsenmaksun maksamisesta. On kaikille osapuolille mukavampaa, jos ikäviä karhukirjeitä ei tarvitse lähettää eikä vastaanottaa. Erotessa ei tarvitse kertoa syytä; pääasia on, että ilmoittaa asiasta.

Huomaathan, että Suomen Sukututkimusseura ja Tampereen seudun sukututkimusseura ovat kaksi eri yhdistystä. Osoitteenmuutokset on ilmoitettava kummallekin erikseen!

Ehdota seuraavaa retkikohdetta!

Uudet retkikohteet valitaan jäsenistön ehdotusten perusteella, joten muista kertoa retkitoi-veistasi retkivastaavalle tai muille hallituksen jäsenille. Seuran verkkosivuilta (www.tamsuku.fi) löytyy lista niistä paikkakunnista, missä seura on retkeillyt sen alkuvuosista lähtien. Samalle paikkakunnalle voidaan tehdä uusi retki, jos edellisestä on kulunut riittävän pitkä aika.

Tykkää meistä Facebookissa!

Tampereen seudun sukututkimusseuralla on oma Facebook-sivunsa. Siellä tiedotetaan seuran toiminnasta, jaetaan erilaisia vinkkejä ja kerrotaan uutisia.

Seuran Facebook-sivu on kaikille julkinen, joten päivityksiä voi seurata kuka tahansa. Jos sinäkin olet Facebookissa, niin miksipä et tykkäisi seurasta!

Facebook-sivusta huolimatta seuran päätiedotuskanavat ovat yhä jäsenillat, Orpana, seuran internetsivusto osoitteessa www.tamsuku.fi sekä Aamulehden Menoinfo-tapahtumakalenteri.

Kevään 2015 esitelmät

Tampereen seudun sukututkimusseuran esitelmätilaisuudet pidetään Tampereen Vanhan kirjastotalon (Keskustori 4) luentosalissa klo 18. Tilaisuudet ovat kaikille kiinnostuneille avoimia ja pääsymaksuttomia. Seuran kirjasto Vanhan kirjastotalon Mäkelän kabinetissa on avoinna (vuosikokousiltaa lukuun ottamatta) ennen jäseniltoja klo 17–18. Seuran jäsenet voivat lainata kirjastosta kirjoja.

27.1.2015 Vuosikokous Monitoimitalo 13:ssa

Kokouspaikkana poikkeuksellisesti Monitoimitalo 13, Kokoustila Strömmer (4. krs), Satakunnankatu 13, Tampere. Kahvitarjoilu klo 17.30 alkaen.
Huom. Seuran kirjasto ei ole avoinna vuosikokouspäivänä.

10.2.2015 Ilkka Teerijoki Pietari Brahe

Esitelmässä kuullaan Pietari Brahen suvusta sekä hänen elämänvaiheistaan ja aikaansaannoksistaan niin Hämeenlinnan perustajana, Suomen kenraalikuvernöörinä kuin yhtenä Ruotsin valtakunnan johtavista merkkihenkilöistä.

24.2.2015 Jorma Lappalainen Mitä Savon Lappalaisten suvusta on saatu selville dna-sukututkimuksen avulla?

Geenitutkimukseen pohjautuva geneettinen sukututkimus on levinnyt 2000-luvulla. Sillä ei voi korvata perinteistä asiakirjapohjaista sukututkimusta, mutta sen tuloksilla voidaan täydentää ja varmistaa perinteisin menetelmin tehtyä tutkimusta. Dna-tutkimus kurkottaa asiakirjalähtetä kauemmas menneisyyteen.

10.3.2015 Yrjö Varpio Vasiljeffit. Kotkalaisen kauppiasperheen tarina

Varpion teos voitti Vuoden sukukirja 2013 -palkinnon.

24.3.2015 Tiina Miettinen Koukeroiden kertomaa II

Jäsenistön toiveesta toteutetun käsialakurssin toinen osa, jossa perehdytään esimerkkien avulla 1600-luvun koristeelliseen käsialaan.

7.4.2015 Sukututkimus Turun maakunta-arkistossa

Turkulaiset sukututkijat tulevat kertomaan, mitä annettavaa maakunta-arkistolla on tamperelaiselle sukututkijalle. Samalla tulee tutuksi Turun Seudun Sukututkijat ry:n toiminta.

21.4.2015 Uusien ja vanhojen jäsenien tutustumisilta sekä tietoiskuja sukututkimuksesta

Kevään viimeinen ilta on vapaamuotoinen tapahtuma, jossa voi kysellä sukututkimuksen ongelmakohdista ja tutustua toisiin sukututkijoihin.

Tervetuloa!

www.tamsuku.fi

Orpana 2/2014

Sisällysluettelo

- 3** Puheenjohtajan palsta
Miltä esivanhempamme näyttivät?
- 4** Koukeroiden kertomaa II
- 7** Herrasväkeä ja kivi-navettoja Kuvakertomus
Ylöjärven retkeltä
- 17** Äitipuoli ei ole aina paha
- 18** Tampereen kartanoiden omistajia
- 22** 1500–1700-luvuilla Jalmari Finne oli työn
ja mielikuvituksen mies
- 30** Talonomistaja Pertti Marttila
- 34** Kevätvauvoja eniten, pyhävauvoja vähiten
- 37** Sukutarinakirjan kirjoittaminen unohtuneesta
sukulaisesta
- 40** Lapinrauniot kertovat esi-isien historiaa
- 43** Kartanoita kerrakseen – Kevätretki Somerolle
- 44** Sukututkimus ja taide
- 47** Kevään 2015 esitelmät

